

ZADRUGAR

GLASILO

**NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV
DRŽAVNIH ŽELEZNIC V LJUBLJANI**

VSEBINA:

ZADRUŽNIŠTVO: Zadruga in stanovske organizacije. — S kongresa zadrugne lige v U. S. A. — Zakaj kupuje zaveden zadrugar vse svoje potrebščine v svoji zadrugi in to tudi tedaj, če so cene posameznim predmetom višje od cen v priv. trgovini. — Še en odgovor. **ŽENA IN DOM:** Žena v gospodinjstvu. **KUHINJA:** Zimske juhe (minestrone). **GOSPODINJSTVO:** še druge in zelo važne potrebe novega gospodinjstva. **ZDRAVSTVO:** Ozeblina. — Mrzle noge. **RAZGLEDI:** Sibirija — dežela bodočnosti. — Kadar se zruši plaz na progo. **LEPOSLOVJE:** Zgodba o kralju Fadlallahu. **ZADRUŽNI VESTNIK.** — Nagradna križanka.

LETO XIII.

20. JANUARJA 1937

ŠTEV. 1

Razvoz živil na progo in odprema embalaže

Gosp. generalni direktor je z rešenjem GD br. 115595/36 odobril brezplačen razvoz življenskih potrebščin odnosno embalaže s sedežev Nabavljalne zadruga na postaje in obratno na naslednji način:

Pošiljke se odpravljajo iz zadruga na progo oz. iz stanic v zadrugo s posebnimi spremnicami. Za vsako postajo se mora napisati posebna spremnica. Kot prejemnik se vpiše v spremnico zaupnik zadruga, ki bo obveščal člane o prispetju robe. Popratnice se niti ne prilože spremnici niti ne pritrdijo na pošiljke, temveč ostanejo v namembni postaji, ki jih hrani. V spremnicah se pa navedejo številke popratnic onih članov, katerim se pošiljajo pošiljke, odnosno ki vračajo posodje. Popratnice služijo le kontroliranju upravičenosti brezplačnega prevoza v uputni stanici.

Spremnice sestojijo iz 4 listov in kopirajo v vseh 4 delih. Prvi del obdrži odpošiljatelj (N. Z. odn. zaupnik), drugi del predajna stanica, tretji in četrti del spremljata pošiljko. Tretji del, na katerem potrdi prejemnik (zaupnik oz. Nabavljalna zadruga) prevzem pošiljke, ostane v uputni stanici, četrti del pa dobi prejemnik. Spremnice žigosa železnica radi evidence na določenem mestu.

Prosimo šefe stanic in zaupnike, da v bodoče odpravljajo naše pošiljke na popisani način.

Sivalni in prikrojevalni tečaji naše zadruga

S 1. februarjem t. l. se prične v tem šolskem letu 1936/37 drugi šivalni in prikrojevalni tečaj, namenjen vsem onim železničarskim (in drugim) ženam in dekletom, ki se hočejo posvetiti lepi in obenem nujno potrebni umetnosti šivanja in prikrojevanja, ali pa se dobro oz. še bolje izvežbati v šivanju za gospodinske potrebe.

Šivalni in prikrojevalni tečaj se deli v dnevnega in večernega. Dnevni tečaj posejajo lahko vse one gospe in dekleta, ki sicer med dnevom niso z drugim delom zaposlene. Večerni tečaj pa velja za tiste, ki so med dnevom drugod ali v gospodinjstvu zaposlene.

Dnevni in večerni šivalni tečaji se vrše trikrat tedensko, in sicer ob urah, ki se določijo sporazumno z gojenkami.

Glavni predmeti teh tečajev so: prikrojevanje oblek in perila, krpanje, mašenje, ročna dela vseh vrst ter strojno vezenje in mašenje.

Ukovina tako za dnevni ali večerni tečaj znaša mesečno le 60.— Din ter se plača vsak mesec vnaprej.

Prijave za vse tečaje sprejema vodstvo v pisarni železničarske menze, Pražakova ulica 19 v Ljubljani od 15. t. m. dalje. Tam se dobe tudi natančnejše informacije.

Obvestilo

Vsled bolezni gospodične učiteljice in voditeljice naših kuharsko-gospodinskih tečajev bo trajal jesenski kuharsko-gospodinski dnevni in večerni tečaj do meseca marca t. l. Pričetek spomladanskih kuharsko-gospodinskih tečajev sledi takoj po zaključku jesenskih. Tozadevno več v obvestilu prihodnjega „Zadrugarja“.

Kreditna zadruga

uslužbencev državnih železnic v Ljubljani sporoča svojemu članstvu, da bo poslovala za stranke vsled izdelave bilance samo dopoldne od 9. do 12. ure. Te poslovne ure bodo veljale do 15. marca 1937. Prosimo, da izvolijo stranke to upoštevati.

Upravni odbor.

Z A D R U G A R

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 1

Ljubljana, 20. januarja 1937

Leto XIII

Zadruga in stanovske organizacije

Čimbolj se človeška družba kulturno, socialno in gospodarsko razvija, temveč novih nazorov, potreb in želja se poraja med poedinci in posameznimi skupinami. Najrazličnejši interesi se prepletajo, križajo in nasprotujejo. One skupine, ki imajo v svojih težnjah in potrebah enake ali vsaj približno enake cilje, stopajo v tesnejše medsebojno razmerje, se organizirajo, da bi združene ščitile svoje skupne interese. Tako so nastale kulturne, politične, stanovske, gospodarske in druge organizacije.

Vse našteje vrste organizacij se med seboj razlikujejo po svojem namenu ali programu, po sredstvih in metodah delovanja in še po raznih odnosih do družbe, naroda, države. Vendar je član, recimo kake politične organizacije, istočasno lahko tudi član neke gospodarske ali stanovske organizacije in narobe; izključeno, nesmiselno in protislovno bi bilo tako istočasno članstvo samo tedaj, če bi šlo za organizacije, ki si po svojem programu nasprotujejo. Prav tako nesmiseln pa bi bil tudi obstoj n. pr. neke gospodarske organizacije, ki bi jo vodili izključno stanovski ali politični vidiki, ki bi torej ne imela stanovskemu ali političnemu programu svojih članov prav ničesar dodati. Nasprotno: vsaka organizacija ima svoj *raison d'être* in bo dobro uspevala le tedaj, če ostane zvesta svojemu namenu in skrbi za svoje članstvo samo z vidika lastnega programa. Vse, kar je izven tega programa, mora izločiti in prepustiti drugim.

Kar smo povedali, ima na žalost samo teoretično vrednost. To se pravi, v resnici nimamo organizacij, v katerih bi se ne uveljavljali tuji vplivi. Po našem že izraženem prepričanju pa morejo imeti taki vplivi le kvarne posledice: ustvarjajo trenja, zavirajo delo in povzročajo tratenje dragocenih delovnih energij.

Ne glede na naslov tega članka so čitatelji gotovo že uganili, da imamo ob teh razmotrivanjih pred očmi konkretni primer: našo nabavljalno zadrugo in naše železničarske stanovske organizacije.

Tudi za ta primer veljajo naše konstatacije; tudi glede na našo gospodarsko organizacijo, na našo nabavljalno zadrugo trdimo, da bo

le-ta najlaže in najbolj uspešno ustrežala svojemu namenu, če se ne bodo zanašale vanjo politične in stanovsko-organizacijske težnje.

Zakaj smo in moramo biti v načelu proti vmešavanju stanovskih organizacij v naše, čisto združne posle? Odgovor sledi deloma že iz naših dosedanjih izvajanj: zato, ker tako vmešavanje silno ovira združno delo. Razen tega se z njim na združno področje avtomatično prenašajo metode, ki se lahko obnesejo morda v okviru stanovske ali politične, nikdar pa ne v okviru gospodarske organizacije, v našem primeru naše nabavljalne zadruga. Stanovske organizacije imajo za svoj cilj, da priborijo svojim članom zlasti čimboljše materielne koristi, čim pravičnejše delovne pogoje; nekatere za vse železničarje, druge za posamezne kategorije. Kako priborijo? Z zahtevami od nekoga, ki je izven organizacije, od delodajalca, t. j. od železniške uprave odnosno države. In zadruga? Tudi ona ima podobno nalogo, ki jo pa mora po svoje reševati; tudi ona hoče pomagati svojim članom - železničarjem predvsem gospodarsko (ima pa, kakor smo že opetovano naglasili, še druge višje, socialne in kulturne cilje). Pri tem ne sme delati med člani prav nobene razlike; kvečjemu v toliko, da štiti zlasti gospodarsko šibkejšo. Od vseh železničarskih, pa tudi od vseh ostalih stanovskih organizacij pa loči zadrugo to, da ne išče in ne more iskati ali zahtevati gospodarskih dobrin za svoje člane od nekoga tretjega, v našem primeru od države, nego je navezana na sebe in svoje članstvo. Materielne (in seveda tudi duhovne) dobrine mora ustvarjati sama, iz lastnega dela in iz zavednosti svojih članov mora kovati uspehe in le na podlagi tega pričakovati uresničenje stavljenih ciljev.

V tem vidimo principiellno razliko med zadrugo in stanovskimi organizacijami. Iz te razlike pa izvira tudi vse drugo, kar nas loči, oziroma, kar nam odkazuje vsakemu svoje področje, svoje metode udejstvovanja in svojo posebno miselnost tako na strani vodstva ali uprave, kakor tudi na strani članstva. Da, tudi miselnost! Nikakor nečemo podcenjevati požrtvovalnosti voditeljev stanovskih organizacij; težko delo imajo, ko morajo budno zasledovati razvoj prilik, krotiti nestrpnost članstva, prevzemati nase odij množice radi neuspehov i. t. d. Tudi odgovornosti, ki je vezana z njihovim položajem se morajo zavedati in se je zavedajo. In članstvo? Od njega se primeroma ne zahteva mnogo. Svojo zavednost mora v prvi vrsti pokazati z rednim plačevanjem članarine, vse drugo prepušča, vsaj po navadi, vodstvu oziroma upravi.

Bistveno drugačna je stvar z zadrugo. Uprava je glede dobrega poslovanja sama osebno in materielno odgovorna. Ona jamči za uspeh in se ne more izgovarjati z nerazumevanjem na tretji strani. Ne more dajati nobenih cenjenih obljub; obljubiti in izpolniti more

samo to, kar ji pokažejo vestna kalkulacija in realni računi. Tudi pravo zadrugino članstvo ima na uspevanju zadruge večjo odgovornost kot članstvo stanovske organizacije. Vsaj zavedati bi se moralo te odgovornosti, kar lahko pokaže najbolje s tem, da si vestno in dosledno nabavlja vse svoje potrebščine v zadružnih prodajalnah.

Iz povedanega pa sledi še nekaj. Stanovske organizacije, ki jim je materielni blagor svojih članov na srcu, imajo do neke meje pravico, da se zanimajo za dobro poslovanje zadruge. To zanimanje pa mora očitovati zgolj gospodarsko stran zadružnih poslov in zadruginega programa. Vsak drug poseg v njen organizem je škodljiv. Svetovnonazorni, politični in ožji stanovski vidiki ne sodijo v zadrugo! Zadruga je naša, je last slovenskih železničarjev - zadrugarjev brez vsake druge razlike!

H koncu še to: Naj nas ne motijo dogodki v polpretekli dobi, dogodki, ki zadružnemu pokretu niso koristili. Vsi, ki so dobre volje, bodo to priznali; in takih je mnogo. Ta konstatacija nas navdaja z zaupanjem, da bo naša zadruga tudi v bodoče vršila svojo nalogo in da se bo v novonastopivšem letu v naših vrstah okrepila prava zadružna miselnost.

S kongresa zadružne lige v U. S. A.

Meseca oktobra preteklega leta se je vršil X. kongres zadružne lige v U. S. A. Na tem kongresu, ki se je vršil v Ohio, je sodelovalo 300 delegatov, ki so zastopali 1100 zadrug in 885.500 članov. Predsednik lige dr. I. P. Warbasse je ob tej priliki med drugim izvajal:

Kakor je bilo pred razpadom rimskega cesarstva, pred francosko revolucijo in pred razsulom vsakega drugega gospodarskega sistema, tako je še dandanes: tisti, za katere so obstoječe razmere dobičkonosne, ne želijo samo, naj bi take razmere še naprej obstojale, temveč tudi nočejo verovati, če jih je konec. Ravno oni elementi naše družbe, ki po svojem delovanju odgovarjajo za razkrajanje sedanjega gospodarskega sistema, nočejo spoznati in priznati znamenj, ki kažejo ta razkroj.

Deset tisoč bank je propadlo v zadnjih 16 letih, naš gospodarski sistem je dobesedno bankrotiral, brezposelnost narašča, ljudstvo postaja vedno bolj demoralizirano, država drvi v vedno večje depresije. Vse to so znamenja, ki silijo državljana, da išče lekov in nove, tvorne gospodarske politike.

Zadružne gospodarske metode so po vsem svojem bistvu tvorne. V nasprotju s čini sovraštva kapitalističnih podjetij, ki vodijo do medsebojnega uničevanja in do vojn, ki grozijo uničiti civilizacijo, kažejo

miroljubne metode združništva, da se gospodarski sistem mora opirati na čednosti, ki dajejo človeštvu notranjo moč.

Zadruga je najbolj stabilno podjetje sveta. Če gledamo države, kjer je združništvo najbolj razvito, najdemo tam zdrave poslovne podlage. Ako desno in levo propadajo kapitalistična podjetja, mora vzbujati pozornost, če v državah kot so Švedska in Finska, kjer je združni pokret zelo močan, v zadnjih šestih, usodno težkih letih ni odpovedala nobena združna ustanova. V 40tih državah so zadruge v dobi, ko se je razkošatila brezposelnost, število svojih uslužbencev stalno povišavale.

Odlično dejstvo je, kako narašča število združnih uslužbencev v Angliji. Leta 1914. jih je bilo tam 148.264, sedaj jih je 210.953. Podobna slika se pojavlja po vsem svetu. To je odgovor zadrugarstva na vprašanje brezposelnosti.

Tudi v naši državi (U. S. A.) imamo dovolj dokazov, da združništvo po svoji vrednosti prekaša druga gospodarstva. Med 1500 zadrugami, ki tvorijo ligo, je število polomov v zadnjih šestih letih uprav nepomembno, če se primerja številčno in po obsegu s konkurzi kapitalističnih obratov. Niti ena naših združnih velenakupovalnih središč ni propadla, nasprotno pa imamo pozornost vzbujajoče primere polomov kapitalističnih velenakupovalnih družb. V nekaj primerih so postale naše združne ustanove posestnice domov bankrotne konkurence in v njih otvorile svoje poslovanje.

V Združenih državah spada 5000 združnih denarnih zavodov mimo poštnih hranilnic med najsigurnejša kreditna podjetja države. Isto velja za združne zavarovalnice, ki nudijo najuspešnejša, najbolj pravična in najcenejša zavarovanja na svetu. Ako se ozremo na mnogobrojna druga združna podjetja, najdemo pri njih podobno sposobnost, sigurnost in gospodarstvenost. Združništvo se v ostalem more ukoreniniti, rasti in se razvijati le, v kolikor dokaže svojo višjo vrednost pred obstoječimi metodami, s katerimi tekmuje. Stalno naraščanje in širjenje združnega pokreta v vseh delih sveta izpričava torej njegovo notranjo vrednost in prednost. Ne smemo pa pri tem prezreti, da so ta porast dosegli ljudje, ki so bili malo šolani v umetnosti in znanju trgovanja in gospodarjenja in ki so se nahajali v neprestani borbi z že dolgo obstoječimi in upeljanimi kapitalističnimi podjetji.

Veliko je v naši državi poslovnih ljudi, ki so zelo slabo poučeni o združnih podjetjih in o osnovnih principih gospodarskega življenja, ki pa zelo odklonilno presojujejo zadrugarstvo. Ti slabo poučeni ljudje združništvu zlasti očitajo, da izganja trgovce iz njihovih trgovin. Poglejmo dejstva!

V Združenih državah imamo vsako leto okroglo 20.000 konkurzov. Radi njih nastale izgube znašajo letno okroglo 500.000.000 S (funt-

šterlingov), včasih več, včasih manj. V mali trgovini se v drugem poslovnem letu zviša število konkurzov za 22%. Skoraj polovica trgovcev, ki otvorijo trgovine, pride v prvih petih letih v konkurz in v prvih 17-tih letih celo 85%. Niso bile zadruge sila, ki je tirala trgovce iz njihovih trgovin, temveč izganjala jih je njih lastna krivda. Ni to nikaka posebnost Združenih držav; konkurze kapitalističnih podjetij najdemo tudi na Švedskem in Finskem, dočim ne beležimo tam nikakih konkurzov v zadružnih ustanovah, pa čeprav odpade na nje skoro polovica male trgovine.

Opazujem že dolgo vrsto let in v mnogih državah zadružne industrije, ki izdelujejo za svoje člane živila, obleko, obutev, pohištvo itd., a vendar nisem še slišal, da bi propadla kaka zadružna tovarna. Kako se razlikuje ta činjenica od žalostnih zgodb o zaprtih tovarnah in rjavečih strojih naših kapitalističnih industrij!

Niso zadruge povzročile, da so prišli ljudje ob svoje prihranke in da so v svoji bedi navezani na podpore, temveč vzrok so podjetja, ki danes kritizirajo zadružništvo. Zadruge niso odgovorne za polome ameriškega trgovstva, temveč vzrok so hibe, ki imajo svoj izvor v njihovih lastnih metodah. Dejstvo je, da presegajo zadnjih 30 let v Združenih državah poslovne izgube celokupne poslovne dohodke in da iznese presežek dolgov vsoto, ki gre v bilijone.

Dejstvo je, da zadruge dvigajo blagostanje vseh članov okrožja. Pri zadrugi imamo opravka s podjetjem, ki ni zato tu, da le dobiček izvije iz ljudi, temveč, da jim služi in koristi. Dobički se ne sprovajajo v druge kraje in drugim ljudem, ampak eventuelni prebitki iz zadružnega poslovanja ostanejo ohranjeni lastni skupnosti.

Ker so se izkazale zadruge kot boljša metoda trgovanja, bodo tudi še v naprej zavzemale mesta, ki postanejo prosta z izginutjem kapitalističnih podjetij, enako kot sta nadomestila električna žarnica petrolejsko luč in avtomobil konja in koleselj.

Če hočemo po svoje izvesti načrt, ki naj ozdravi prilike in dvigne splošnost, ravnajo trgovske zbornice slabo, ako temu ugovarjajo in nasprotujejo. Blaginja skupnosti, celote, pomeni več kot posebni interesi posameznikov. Zadružništvo je bolj zdrava gospodarska oblika in ljudje, ki vlečejo dobičke iz manj zdravih trgovskih tvorb, se morajo umakniti v interesu občesti.

Napočil bo dan, ko bodo zadruge, ki jim je osnova in vzor družina, same proizvajale vsa potrebna živila. In ko pride ta dan, bo mnogo, mnogo manj nezadostno hranjenih ljudi, kakor ob redu, ko se proizvajajo hranila ne zato, da se z njimi hranimo, temveč zato, da jih prodajamo. Zadostiti le lastnim potrebam, je smoter zadružnega pokreta.

Preteklo leto so dobavile v Združenih državah zadruga mineralnih olj svojim članom za 48,000.000 S (funtšterlingov) in so na povračilih od nakupov vrnile članom 6,000.000 S. S tem so zvišale kupno moč članstva za 6,000.000 S. Angleške konsumne zadruga so izplačale lani 7 milijonom svojih članov 120,000.000 S. Na ta način povečana kupna moč je splošno dobro vplivala na gospodarstvo, ker so ti ljudje 120,000.000 S lahko več izdali. Ako bi ta vsota romala v žepe privatnih malih trgovcev, bi ostala tam ali bi se morda izgubila v konkurzi. Če bi prišel ta denar v roke velepodjetij, bi se razdelil v obliki dividend na razmeroma majhno število akcionarjev ali bi se porabil za salere in tantijeme funkcionarjem, kateri prejemajo dohodke, ki daleko presegajo njih kupno možnost. Zadružna povračila pa gredo med ljudi, ki denar potrebujejo in ga večinoma izdajo v kraju, kjer je njihova ustanova. Zadružništvo vpliva poživljajoče na industrijo, ker večja kupna silo naroda. Ono pomeni korekturo prav one napake v našem gospodarskem sistemu, ki povzroča krize in depresije, to je nezadostne kupne moči potrošačev. —

Iz izvajanj dr. Werbasse-ja izhaja, da mora imeti zadružništvo v USA hude nasprotnike, a njegove konstatacije bi tudi marsikje druge pomenile zlato resnico.

Pripominjamo še, da je predsednik USA g. Roosevelt poslal v Evropo posebno komisijo, ki naj bi proučila evropske zadružne metode. Svoje studijsko potovanje je začela komisija na Švedskem, je prepotovala nato razne druge države v Evropi in nazadnje obiskala tudi Veliko Britanijo. Komisija izda v kratkem svoje poročilo in zadružni krogi pričakujejo, da bo to poročilo v visoki meri ugodno vplivalo na nadaljnji razvoj zadružništva v Ameriki.

M. P.

Zakaj kupuje zaveden zadrugar vse svoje potreščine v svoji zadrugi in to tudi tedaj, če so cene posameznim predmetom višje od cen v privatni trgovini

Slišal sem ljudi - zadrugarje, ki so se pogovarjali: „Saj ne rečem, nekatere stvari v zadrugi dobro kupiš, zlasti špecerijo, če pa hočeš kaj boljšega ali n. pr. manufakturo, to moraš kupiti drugje, se bolj izplača.“ Res, v preprostem in nepoučenem pojmovanju o zadrugah je še marsikdo mnenja, da so zadruga le trgovine za špecerijo in da je v tem bistvo zadružništva. Manjka nam zadružne tradicije; naše ljudstvo pa je tako silno zakoreninjeno v zadružništvu nasprotni tradiciji,

da jo težko opusti. Tisoč ovir vidi za korak, ki ne bi bil usmerjen po strogih zakonih tradicije. Zato le zaveden zadrugar, ki je spoznal ustroj zadružnega gospodarstva in njega pozitivne učinke za splošno blagostanje, kupuje vse svoje potrebščine v zadrugi. Dejal sem, da le zaveden zadrugar dela tako. In kaj ostali? Vse ostale bo treba s sistematičnim delom vzgojiti v novem duhu, da se bodo zavedali svojih dolžnosti do zadruge, ali bolje rečeno, do celote in samega sebe. To zadružno dolžnost zavednega zadrugarja bi jaz delil v dve stopnji i. s.:

1. Formalno-periferno (obodno) in
2. Moralno-centralno (osrednjo) zadružno dolžnost.

Oboje je v najtesnejši zvezi. Prva je pogoj drugi, oziroma je prva nižjega, druga pa višjega reda.

Formalna ali periferna zadružna dolžnost je osnovana že v sami stanovski pripadnosti. Ta ga tudi vsaj na zunaj sili, da kakor ostali tovariši, tudi on sam vse potrebščine kupuje v zadrugi. Že ta sama formalna zadružna dolžnost ga usposablja za izvrševanje dveh funkcij. Z ene strani je to propaganda, ki je na tej stopnji še pasivna, z druge strani pa je materialno podpiranje svoje zadruge. Je pa tak član še šibak in v zadružni ideji labilen. Nižje cene pri privatnem trgovcu bi ga odtegnile zadrugi.

Moralna zadružna dolžnost se razvije iz formalne. Polagoma stopa v dušo slehernega člana, ki sprva plaho, nato pa vedno močnejše občuti moč zadružne ideje in njenega poslanstva v sodobni, kakor tudi v bodoči družbi. S tema dvema tipoma zadružne dolžnosti opremljen zadrugar je pravi zavedni zadrugar. Ali z drugimi besedami: tisti zadrugar, ki je v sebi doživel in v popolnosti dojel zadružno idejo, bo vršil pravilno svoje zadružne dolžnosti. Takega zadrugarja ne morejo več omajati nižje cene pri privatnem trgovcu, ker se krepko zaveda tega, kar bom skušal podati v naslednjih izvajanjih.

Prirodno in svobodno razmišljanje o zdravih in pravilnih družabnih osnovah nam pokaže, da se v razvoju dolžnosti javlja paralelno in v premem sorazmerju še druga funkcija, in sicer pravice, ali iz vidika zadružništva zadružne pravice, ki se v vsakdanjem govoru tudi nazivajo koristi, ki jih uživa član zadruge.

S kupovanjem vseh svojih potrebščin v zadrugi se povečuje obrat zadruge ter obenem tudi njen kapital. Čim večji pa je kapital, tem večji bo razmah zadruge in tudi večje bodo obresti tega kapitala. Zvečuje se zadružni kapital, narobe pa se občutno zmanjšuje privatni kapital, katerega slabe in za družbo škodljive posledice so bile v „Zadrugarju“ že popisane. Z vsakim dinarjem, ki ga nese zadrugar drugam, napravi zadrugi dvojno škodo. Po pravilu, da se stvari, ki ne rastejo, zmanjšujejo, tudi zadruga s tem nazaduje, nasprotno pa je s tem denarjem podprt pri-

vatni kapital, ki stoji v ostrem boju z združnim. Navedeno situacijo naj pojasnim s sledečimi obrazy:

K = celotni kapital družbe; P_k = privatni kapital; Z_k = združni kapital; P_p = privatni prispevki, t. j. denar, ki ga da kupec.

$$K = P_k + Z_k.$$

$$K = P_k - P_p + Z_k + P_p \text{ (zadruga raste, kupujemo v zadrugi).}$$

$$K = P_k + P_p + Z_k - P_p \text{ (zadruga pada, kupujemo pri priv. trg.).}$$

$$M = K - Z_k \pm P_p \text{ (Moč zadruge).}$$

Odpraviti ta za združništvo porazen minus ter ga spremeniti v plus, je temeljna zahteva vsakega zadrugarja, kajti zavedati se moramo, da čim večji bo združni kapital, tem večja bo korist vsakega posameznega člana zadruge.

Od denarja, ki je vložen v privatno podjetje, ne dobi član dividende, oziroma se ta previšek ne uporabi za skupne koristne namene, temveč služi v korist poedincu-privatnemu trgovcu. Eventualne nižje kakor združne cene, ki jih nastavi privatni trgovec, je treba razumevati kot špekulacijo, oziroma metodo za odvracanje ljudi od združništva. V uvodu omenjeni član s samo formalno dolžnostjo bo kaj rad takemu triku nasedel. Vedeti moramo, da edino večji kapital lahko nastavlja nizke cene, ker kupi blago v velikih množinah. Tudi zadruga bi to nedvomno storila, če bi imela dovolj kapitala, zato moramo ta kapital zvečavati in to storimo na ta način, da vse kupujemo le v zadrugi.

Poleg teh navedenih združnih materialnih koristi, ki so kakor že omenjeno le posledica združne dolžnosti, nas k tej v naslovu izraženi zahtevi brezpogojno sili še združna misel sama kot svetovno naziranje. Detajlno so bile že opisane v „Zadrugarju“ hibe in za celoto škodljive strani individualistično-kapitalističnega sistema. Vsakdo, kdor je spoznal težave današnje dobe in obenem vé, kje je rešitev in ozdravljenje gospodarskih vprašanj, ta mora že radi sebe, družine, naroda in človeštva sploh slediti združni misli ter jo podpirati na način, ki je dovolj jasno izražen v naslovu. Za vsako idejo je treba žrtev. Torej, čeprav so cene v privatni trgovini trenutno nižje, bo zaveden zadrugar doprinesel to žrtev zavedajoč se, da je s to žrtvijo odklonil drugo, mnogo večjo, ki bi jo moral doprinesiti, če bi s svojim nezadržnim postopanjem pripomogel k stagnaciji ali celo kapitulaciji združništva. Po teoriji večjega in manjšega zla se bo pametni odločil za manjše. Tipičen primer manjšega zla pa se javlja takrat, če plača v zadrugi nekatere stvari tudi nekoliko dražje in tako pripomore k uspevanju zadruge. Izogne se s tem pogubonosni eksploataciji privatnega kapitala, ki še traja ter bi postala še bolj radikalna, če bi združništvo ne šlo svoje uspešne poti kvišku.

Popolnoma smo si na jasnem, da bi v trenutku, ko bi zadruga prenehale, nastopile cene svojo pot navzgor.

Pri točnem pregledu situacije si pa moramo priznati, da je pri nas zadružništvo še v povojih. Ni še dosežena nepremagljiva in absolutna trdnost, zlasti v idejnem pogledu še nima dovolj vzgojenih članov. Pre-rez skozi naše zadrugarje bi nam pokazal, da je pri veliki večini zadružna dinamika za sedaj še utemeljena le zgolj na koristnostnem momentu in ne toliko na idejnem. Ustvariti in postaviti zadrugarja na pravo zadružno idejno osnovo, bo poleg ostalih zadružnih načrtov tudi naloga voditeljev zadružnega pokreta.

Tak idejno zgrajen zadrugar bo vse svoje potrebščine kupoval v zadrugi, čeprav bodo nekatere eventuelno dražje kakor v privatni trgovini. Usmerjen bo po svoji moralno-centralni zadružni dolžnosti in ne samo po formalno-periferni — iz labilnosti bo prešel v stabilnost, ki bo donášala koristi posamezniku, družbi in človeštvu iz vidika napredka, blagostanja, kulture, znanosti, etičnega dviga itd., o čemer je bilo v „Zadrugarju“ že govora.

Nujno moram iz vsega tega zaključiti, da se bo le tak član ravnal po naslovni misli, ki je vse to dovolj globoko doumel ter spoznal vitalnost teh tako sodobnih in z veliko intenzivnostjo se razvijajočih zadružnih načel. Vsak član bodi torej v zadrugi globoko moralno zakoreninjen in kupuj vse svoje potrebščine v svoji zadrugi in to tudi tedaj, če so cene posameznim predmetom višje od cen v privatni trgovini!

Dr. L. Vučina

Še en odgovor

na vprašanje: Zakaj kupuje zaveden zadrugar vse svoje potrebščine v svoji zadrugi in to tudi tedaj, če so cene posameznim predmetom višje od cen v privatni trgovini.

Iz samega idealizma — bodo odgovorili stari zaslužni zadrugarji. Niso se ustrašili nobenih naporov in žrtev tudi v najtežjih letih po vojni, ker jim je narekovala njih smernice zadružna neomajna zavest.

— Iz daljnovidnosti — moramo odgovoriti onim mlajšim zadrugarjem, ki imajo premalo idealizma, da ne bi najprej mislili na neposredno korist. Nižje cene posameznih, po večini manj pomembnih predmetov pri zasebnem trgovcu so navaden in bežen pojav konkurenčnega boja. Pomenijo samo, da se je posrečilo trgovcu skleniti ugoden nakup, ki ga hiti izrabiti v reklamne namene. Zadrugar, ki bi

se dal zbegati po sličnem malenkostnem naključju, se naj spomni Prve Mojzesove knjige, (XXVI. pogl.) z zgodbo onega Ezava, ki je prodal svoje prvenstvo za žalostno skledo rdeče leče. Samo članska zvestoba tvori oni temelj, brez katerega bi obviseli v zraku vsi, v trajno bodočnost usmerjeni, skupnemu blagru namenjeni prosvetni, strokovni in socialni združni načrti. Saj ni na svetu nikogar, ki bi nam lahko nadomestil idealne in gmotne koristi združnega kulturnega dela. V tem oziru nam nudi inozemstvo dovolj prepričevalnih vzgledov.

ŽENA IN DOM

Zvonka Vidičeva

Žena v gospodinjstvu

Dobršen del teže sedanje gospodarske stiske bremeni naše gospodinje. Po dolgih razmotrivanjih in debatah smo se končno vendar dokopali do spoznanja, da je gospodinjstvo poseben življenjski poklic zase, in sicer zelo važen, odgovoren in delikaten poklic.

Danes stoje prilike v svetu tako, da so žene osvojile poklic gospodinjstva, zgodovina pa pozna čase in narode, ko so moške izvrševali v družini notranja gospodinjstva dela, žene pa zunanja dela. Pojem gospodinjstva je po današnjem umevanju od žene skoro neločljiv. Naloge gospodinjstva pravilno razumevati, te naloge v gospodarskem in socialnem pogledu pravilno izvajati, je danes že prava umetnost.

Ena bistvenih nalog gospodinjstva je, da zadosti življenjskim potrebam, ki se s človekom rode in z njim tudi umro. Ohranitev življenja in njegovo oskrbovanje je že v svoji osnovi naloga gospodinjstva, pa naj bo to že vrtno delo, nakupovanje, pospravljanje, pranje, kuhanje ali čiščenje itd. Gospodinja je tista, ki potrebno blago izbere, ona ga prikroji in pripravi in končno družini porazdeli. Ni prav nič pretirano, če trdimo, da se v gospodinjstvu stekajo vse panoge narodnega gospodarstva. Gospodarske dobrine so same na sebi toliko časa mrtvo blago, dokler ne pride mednje gospodinja, si jih izbere, pripravi iz njih jed ali izgotovi obleko. Sedaj šele te dobrine ožive, sedaj šele ohranjujejo življenje.

Življenjske potrebe so zelo raznovrstne. Dobra gospodinja jih mora do jedra poznati. Točno mora vedeti kako, kdaj in katere dobrine sme uporabljati, da bo človeško življenje uspevalo, da bo vladalo v družini zdravje, mir, red in razumevanje. Zdravnikova naloga je, da bolniku zrahljano zdravje utrdi in vrne, naloga žene in gospodinje pa je, da to zdravje ohrani in očuva. Biti mora cela

umetnica, da pravilno razloči in razvrsti potrebe po dani življenjski nujnosti, da vse vrednote pravilno, pravočasno in z največjim pridom izkoristi tako, da čim več prištedi na dobrinah samih, na času in trudu, da pa obenem tudi doseže družinski cilj: zdravje in zadovoljstvo v družini.

Vendar žena, ki najbolje kuha, ki vsa dela sproti in pravilno izvršuje, taka žena danes ne uživa še slovesa najboljše gospodinje. Težišče tiči sicer tudi tu, vendar v večji meri še drugod, v drugem delu območja gospodinjskega delokroga. Dostojanstvo dobre gospodinje prisojamo danes ženi, ki najbolje skrbi za življenje družinskih članov, ki kljub delu in zaposlenosti pri čiščenju, kuhanju itd. ne zanemarja vzgoje otrok, ki ima še vedno dovolj časa in srčne topline za moža.

Današnja doba zastavlja ženi-gospodinji izredne težke naloge. Ona je osnovna celica gospodarskega in socialnega življenja. Na žalost je le predostikrat preobremenjena z delom in skrbmi. Neštetokrat ji manjka najnujnejših sredstev za vzdrževanje lastne družine. Kako naj zadosti višjim socialnim nalogam žene, ki je poklicana, da pomaga vsepovsod.

Resnično je, da vestno, skrbno in štedljivo gospodinjstvo prihrani izredno mnogo sil, da reši mnogo gospodarskih vrednot za socialno pomoč. Naše žene — vsaj mnoge — se zavedajo tega. Gospodarsko so dobro orientirane. Zatekajo se v svojih gospodinjskih potrebah na združni teren, nakupujejo izključno v združnih prodajalnah, kupujejo po možnosti le za gotovino in le to, kar je potrebno, in pomagajo tako predvsem sebi, svoji družini, združnemu pokretu in narodnemu gospodarstvu. Tako gospodinjstvo je pa tudi socialna dolžnost naših žena in gospodinj, ki so soodgovorne za dobrobit in stisko naroda. Gospodinja je blagajničarka naroda, skozi njene roke se pretaka narodna imovina, ona je upraviteljica narodnega gospodarstva ter bo to svojo funkcijo najbolje vršila, če bo prava zadrugarka.

Zelo gospodarski je za naše gospodinje nasvet, da naj uvajajo v družinsko življenje, v gospodinjstvo sploh, čim večjo preprostost. Ne mislimo s tem žaliti čuta naših gospodinj, saj vemo vsi, da ponajvečkrat še za preprosto življenje in gospodinjstvo ni sredstev, kamoli, da bi se mogli gibati v razkošju. Hoteli smo s tem le povedati, da naj naše žene preveva predvsem težnja, da bi človek bival v svojih stanovanjih ali domovih na čistem in jasnem, svetlem in vedrem, da sebe in svoje osvobode nebitvenih, neživljenjskih dolžnosti, da so vsi drug drugemu v uteho, zabavo, veselje in pomoč. Različne navlake po stanovanjih in „najfinejši“ kuhinjski recepti prav gotovo niso trajna zdravila za družinsko nezadovoljnost, le življenjska preprostost življenje dviga in boljša. Mislimo, da je iz osnove pogrešeno,

če moderni človek stremi za vsemi tistimi užitki, ki so mu dosegljivi, saj s tem izgublja svoje duhovno težišče in svojo osebnost. Prav dobro vemo, da izhajajo močne osebnosti, silnega duha in volje po največ iz ravno tako zvanih preprostih slojev, kjer ni izobilja, dostikrat še celo stiska.

Celo življenje je po navadi za večino dolga vrsta samih razočaranj in neuresničenih nad, vendar, kdor živi skromno, preprosto in naravno, kogar ni moderni svet pokvaril, ta je dober, iskren in zna umevati srečo in nesrečo svojih bližnjih. Živeti preprosto, se pravi živeti bolje; v takem življenju ne čutiš mržnje do dela, niti nevoščljivosti do svojega bližnjega, v takem življenju klije najboljša možnost za zdrav telesni in duhovni razvoj. Časi izobilja so bili obenem tudi časi propadanja narodov, časi stiske in skromnosti pa so rodili narodne junake in duševne velikane.

Kakor velja navedeno za narodno gospodarstvo, tako velja to načelo za njegove osnovne celice, za družinska gospodinjstva. Kajti le s sodelovanjem družinskih gospodinjstev so razrešljiva velika skupna gospodarska in socialna vprašanja. Pomnimo, da domovi odločajo, kako bije žila gospodarskega in socialnega življenja v stanu, narodu in državi. Duša preproste gospodinje je polna lepih melodij. Preprosta gospodinja je možu prava tovarišica in pomočnica, ona je prava vzgojiteljica svojih najdražjih.

Dogodki drviyo mimo nas s tako silno brzino, da jih ne moremo dohajati. Bolj kot kdaj prej je potrebno, da se vrne v naše domove zlata življenjska preprostost, poštenost, veselje do dela, ljubezen do grude in brata, sloga in solidarnost. Sreča in zadovoljnost se bo naselila v naših družinah vkljub vsej stiski in bedi. Pogumnim pripada nagrada.

Naš kmet pravi, da je prgišče zdrave pameti vredno več nego poln koš konjskih sil. Dokaj drastično povedano, vendar resnično.

Poglobimo se vase, uredimo si svoje domove preprosto in naravno, da bo dihala v njih narava in ljubezen in naše pristno slovensko poštenje.

Prepričana sem, da z vrsticami tega članka mnogim nisem ustregla, mnogim nisem govorila iz srca, vendar imam zadoščenje, da sem črpala iz izkušenj, da sem povedala tako kot čutim. Preberite, razmislite in oglasite se v „Zadrugarju“! Kakor tisočev mojih poklicnih tovarišic, tako so tudi moja sredstva skromna, s tehtnim prevdarkom moram šteti dinarje in pare, za številno družino moram sestavljati jedilni list in pomerjati obleke, nobenega izmed otrok še nimam pri kruhu, vendar gledam pri vsej preprostosti družinskega gospodinjstva vedro in neodvisno v svet. Mrka razmišljanja so mi tuja, s prijazno

besedo odkrijem za mrzlim plaščem službene vestnosti moža utripajoče, dobrohotno in čuteče srce, s točnim in realnim proračunom grem v zadružno prodajalno in verujte mi, vkljub brigam in težam današnjih dni mi je še ostala vera in upanje v boljše čase.

Plitvina šumi, globina pa je nema, pravi P. Kyne in mož ima po vsej pravici prav. Vsa umetnost, da se dosežejo uspehi, je v tem, da zna človek rabiti pravo orožje, se posluževati pravočasno pravih sredstev, pa bilo to duhovno, v mislih, srcu in duši, ali telesno z žulji, mišicami in orožjem. Nič novega na svetu in še vedno je res, da je človek sam svoje sreče kovač, čeprav se tega premnogokrat ne zaveda, ali pa — prepozno.

K U H I N J A

Zimske juhe (minestroni)

V zimskem času prihajajo v poštev sledeče zelenjave: krompir, fižol vseh vrst, kislata repa in zelje, sladka repa, rumena koleraba, karfijola, ohrovt, solata, suh grah, suhe gobe, leča i. t. d. Zimske zelenjave, pripravljene kot prikuhe, ne ugajajo vsakomur. Če jih pa pripravimo v obliki minestre skupaj z drugimi stvarmi, pa ugajajo slehernemu. Ker kuhamo v minestrah različno zelenjavo, dobi telo tudi vse potrebne snovi, ki jih potrebuje. Zimske zelenjave nimajo vitaminov; vitamini se nahajajo samo v svežih, živih rastlinah. Toda v suhi ali zimski zelenjavi so ostale vse bogate snovi minulih vitaminov, ki dajejo potem organizmu pobudo za tvorbo novih. Zimske juhe se kuhajo dolgo, vendar dolgo kuhanje ne uniči ničesar hranilnega. Ogenj pa moramo v zimskem času itak imeti v štedilniku ves dopoldan.

Recepti za zimske juhe

Jota:

¼ kg fižola (koksa), ¼ kg kislega zelja ali repe, malo kumine, paradižnik ali mezga. — Kuha se tri ure. Lavorjev listič, 4 žličke bele moke, strok česna. Zabela: polovico olja, polovico masti.

Ko je fižol že skoro kuhan, pridenemo na kocke zrezan krompir. Zelje skuhamo posebej s kumino in lavorjevim lističem. Kuhano zelje primešamo fižolu. V kozici razbelimo olje in mast ter zarumenimo moko in dodamo strok zrezanega česna, ki pa ne sme zarumeniti. Joto zabelimo in jo kuhamo še eno uro. Pred serviranjem naj vsaj pol ure stoji na štedilniku, ne da bi vrela.

V joti se lahko kuha vsake vrste meso. Če izpustimo krompir, zamešamo v joto žlico koruzne moke, ki ji da prav dober okus.

Minestra: fižol in ješprenj.

¼ kg fižola (koksa), ¼ kg ješprenja (domačega), dve klobasi, veliko žlico masti ali slanine. — Kuha se tri ure. Strok česna, peteršilj, paradižnik, 2 krompirja.

Fižol kuhamo posebej. V drugem loncu kuhamo že preje namočen ješprenj s klobasami, česnom in peteršiljem ter mastjo ali seseklano slanino. Vre naj počasi in mešati ne smemo nič. Po dveh urah ješprenj pridenemo fižolu in dodamo še soli, popra, paradižnik in na kocke zrezanega krompirja. Vse to se mora kuhati še eno uro. Lahko primešamo tudi malo kislega zelja.

Minestra: Fižol in testenine.

50 dkg fižola, 2 klobasi ali več, 15 dkg testenin. — Kuha se 2 uri. Paradižnik, čebula, žlička moke, 5 dkg slanine.

Fižol in klobase kuhamo skupaj. Po dveh urah dolijemo precej vrele vode, sol, poper in paradižnik. V kozici napravimo lahko prežganje iz slanine, moke in čebule in minestro zabelimo. V to sedaj zakuhamo testenine. Fižol mora biti dobro kuhan in tudi lahko pretlačen.

Minestra: ohrovt in krompir.

½ kg težko glavico ohrovt, ½ kg krompirja, 2 ali več klobas. — Kuha se 2 uri. Čebula, paradižnik, 5 dkg riža.

V seseklani in razbeljeni slanini lahko zarumenimo na drobno zrezano čebulo, kateri dodamo v obliki rezancev zrezan surov ohrovt, in pražimo pokrito. Ko je zelje mehko, dodamo na kocke zrezan krompir, pokrijemo in včasih premešamo. Ko se krompir začne prijemati kozice, dodamo 2 litra vrele vode, klobase, sol, poper in razredčene paradižnikove mezge. To kuhamo še eno uro in proti koncu zakuhamo šele riž.

Minestra: riž s suhim grahom.

25 dkg suhega graha, 20 dkg riža, čebula, česenj, peteršilj. — Kuha se 90 minut. Zelena, korenček, 2 ali več klobas, košček slanine.

Suh grah, ki smo ga preje za nekaj ur namočili v topli vode, odcedimo, zalijemo s svežo vodo in pristavimo. V grahu kuhamo klobase. Ko je grah kuhan, ga lahko pretlačimo in dolijemo toliko vode, da imamo 2 litra tekočine. V to juho zakuhamo riž, na razbeljeni slanini pa opražimo čebulo, peteršilj in zeleno ter minestro zabelimo. Korenček se samo obreže in kuha v juhi. Sredina korenčka ima močan duh po divjini, zato jo vedno odstranimo.

Minestra: fižol, repa in krompir.

¼ kg belega fižola, ¼ kg krompirja, 35 dkg kisle repe, 2 ali več klobas. — Kuha se 3 ure. Kumina, žlica masti ali košček slanine, 2 stroka česna, 2 žlički moke, lavorjev listič.

Skoro kuhanemu fižolu dodamo krompir in lavorjev listič. Posebej kuhamo repo, klobase in kumino. Kuhano združimo s fižolom in dolijemo toliko vode, da imamo poldrugi liter tekočine. Prežganje

napravimo iz sesekljanе slanine in moke ter minestro zabelimo. Kuhamo še eno uro.

Minestra: riž in karfiola.

Malo glavico cvetače, 20 dkg riža, paradižnik, maslo, parmezan. Kuha se eno uro.

Skupaj z rižem kuhamo na male cvete razdeljeno cvetačo, ki smo jo preje oprazili na maslu, kateremu smo dodali par žlic juhe in skuhalo do mehkega. Juhi dodamo paradižnik in nazadnje parmezan.

Minestra: riž in ohrovt.

$\frac{1}{4}$ kg težko glavico ohrovt, 20 dkg riža, 4 dkg slanine. Kuha se eno uro. Čebula, česen, sir.

V sesekljani slanimi zarumenimo na drobno zrezano čebulo in dodamo košček česna, ki ga pa ne smemo zarumeniti. Na to vržemo drobno zrezan ohrovt, sol in poper, nekaj časa pražimo, potem pa zalijemo z vrelo vodo in zakuhamo riž. Pred serviranjem dodamo parmezan.

Krompir in rumena koleraba

Rumena koleraba je pri nas precej zapostavljena, posebno v meščanski kuhinji. To pa vsled tega, ker je ne znamo prav pripraviti. Rumena koleraba se ne sme rezati na kocke in sladiti, temveč rezati se sme na tanke plošnate koščke. Uživamo jo lahko kot prikuho, zabeljeno z ocvirki ali pa kot minestro s krompirjem.

Rumeno kolerabo, krompir, zrezan na nekoliko bolj drobne koščke, peteršilj in morda klobase ali goveje meso, pa tudi samo kosti, kuhamo do mehkega in zabelimo z lahkim prežganjem. Enako postopamo s sladko repco.

Minestre s kislim zeljem ali repo so posebno dobre, če se v njih kuha tudi meso. Posebno dober okus dobijo, če so pogrete drugi dan. Minestre so sploh dobre pogrete, z izjemo tistih, ki so mešane z rižem.

Angleži, Škoti in Irci ne poznajo zalivanja juh ali omak s čisto vodo. Vsak dan se pri njih kuha nekaj na štedilniku, kar jim da potrebno juho za zalivanje. Kosti od pečenke, perutnine, sveže goveje ali telečje kosti, noge in vrat od perutnine kuhajo za take juhe.

Angleška goveja juha

$\frac{3}{4}$ kg govedine za juho, kavino skodelico ječmenčka, polovico skodelice belega fižolčka, košček ohrovt, paradižnik, koreninico peteršilja, čebulica, srednje velika, pol skodelice graha, luk, malo sladko repco.

Meso položimo v kozico in ga pokrijemo z vrelo vodo. Takoj dodamo ječmen in fižol, ohrovt, čebulo, peteršilj, korenček in sladko repco, vse zrezano na male koščke. Ostanke korenja in repe se dodajo mesu v večjih kosih, ker pridejo prav pri serviranju mesa. Vse

to pustimo počasi vreti tri ure. Pol ure pred serviranjem dodamo šele grah, luk in peteršilj. Meso obložimo z večjimi kosi korenja in repe in ga polijemo nekoliko z juho.

L. Megličeva.

G O S P O D I N J S T V O

L. M.

Še druge in zelo važne potrebe novega gospodinjstva

Razen kuhinjske posode, orodja, porcelana, stekla in pribora (glej „Zadrugar“ šte. 12/36) potrebuje mlada nova gospodinja še toliko drugih stvari. Glavna skrb so postelje. Ko si nabavlja postelje, naj misli samo na lepe in dobre. V dobri postelji se človek odpočije, nabere moči za prihodnji dan. Zato morajo biti v peresnicah dobra peresa in nastavljena čim bolj na gosto. Vrhnja žimnica naj bo napravljena iz enakega blaga. Blago za žimnice naj bo po možnosti najboljše. Napravi naj jih strokovno izučen človek. Žimnica ni obleka, ki se lahko razpara in popravi.

Med žimnico in rjuho mora biti vedno nekaj pogrnenega. V poletnem času prodre znoj skozi rjuho v žimnico in ta dobi sčasoma rumenkasto, nečisto barvo. V Ameriki imajo vse žimnice in žimniceperesnice oblečene v blago rjave kotonine. Enkrat ali dvakrat na leto jih slečejo in operejo. Rjava kotonina je poceni. Marsikatera gospodinja bi si lahko tako zavarovala svoje žimnice, če bi le vedela, da je to mogoče.

Za žimnice vzamemo blago gradel ali damast. Imamo jih lahko v različnih barvah: sivi, modri, drap, rdeči in roza barvi. Blago, ki nam ga nudijo v naši zadružni trgovini, je dobre kvalitete.

Žima se nam nudi v beli, rjavi in črni barvi. Če vzamemo za žimnice blago svetle barve, potem je priporočljivo, vzeti tudi svetlejšo žimo. V zadružni prodajalni imajo na zalogi štiri kvalitete žime, tako da si lahko izbere vsak član, kar potrebuje. Imajo pa tudi morsko travo v kvaliteti „Eksprissima“, ki je izmed vseh trav najboljša.

K lepim žimnicam spadajo tudi lepe odeje. Takšne odeje si nevesta nabavi za balo, take bo imela lep košček svojega življenja, če bo znala količkaj paziti nanje. Zato naj kupuje premišljeno in naj, če je le mogoče, pri odejah ne štedi. Cenene odeje niso tople. Naše zime pa so dolge in mrzle. Za mlado ženo, ki ima za lepe stvari smisel, ki jih zna ceniti in varovati, prihaja v poštev tudi svileni prešiti odeja

ali pa pernica take vrste, kakor je bila popisana v prejšnji številki „Zadrugarja“. Nevesta si lahko pusti izdelovati svoje odeje po lastnem okusu v zadružni šivalnici, ako ne bi našla nič primernega med že izgotovljenimi odejami, ki jih imamo v svili in klotu.

Volnena odeja (deka) je neobhodno potrebna v vsaki postelji. Imeti jo moramo pod prešito odejo ali pernico in pod to šele rjuho. V naši trgovini imajo jako lepe in fine volnene in bombažaste odeje. Volnene odeje so v krasnih nežnih barvah, obrobljene z svilenim atlasom. Bombažaste odeje so mehke in tople skoro tako kakor volnene. Tovarne izdelujejo zdaj bombažaste stvari vse drugače kakor so jih nekdanj. Če človek ni dober poznavalec volne, pa težko določi, kaj je volneno in kaj ni. Tako je pri teh odejah. Samo v cenah je velika razlika.

Posteljno perilo je poglavje zase. Nikoli ga ni preveč. Toda dostikrat je preveč okrašeno. Tako lepo in tako okrašeno, da se mladi ženi zdi kar škoda rabiti ga. Tudi se ne mara toliko truditi s pranjem in likanjem. Raje kupi nekaj preprostih rjuh in te so potem dobre. Če bi ji pa bili pred poroko svetovali, naj si posteljnega perila toliko ne veže, ker ni potrebno, še manj pa praktično, bi bila morda celo užaljena.

Vsaka rjuha je dovolj okrašena z živim robom in monogramom. Lepota posteljnega perila naj bo v dobri kvaliteti blaga, v lepem pranju in likanju. Za primer bolezni ali obiskov naj ima mlada žena še nekaj parov s čipkami na koncu živega roba ali pa z vstavkom okrašene rjuhe. Blazine naj bodo napravljene enostavno, brez vezenin ali debelih vstavkov. Blazine tega ne prenesejo. Pač pa prenesejo blazine, če so iz primernega tankega blaga, okrog volance s čipkami. Čipke iste vrste, samo v večjem vzorcu imamo lahko tudi na zgornji rjuhi. Rjuhe morajo biti dolge 2'50 m. Kapne moramo prilagoditi velikosti odej.

V zadružni trgovini se dobi blago za rjuhe v širini 150 cm, za kapne pa v širini 180 cm in 200 cm. Blago je lepo, močno in ne predebelo.

Zavese. Važno vprašanje in precej velik izdatek so tudi zavese. Toda brez zaves si ne moremo misliti prijetnega doma. Zavese so najlepše iz blaga, ki ga kupimo na meter in je dovolj široko, da v gostih gubah zastre okno. Zavese morajo izpolniti dva pogoja: Prispevati morajo k dekoraciji stanovanja in biti morajo lepa, mehka, topla in gosta meja med zunanjim in notranjim svetom. Vsa njihova lepota naj bo v bogastvu gub, kvaliteti materiala in finih barvah. Napravljene naj bodo čim enostavnejše. V tem je finesa. Če je barva sten gladka, so lahko zavese vzorčaste, toda skladati se morajo z barvo sten.

V naši prodajalni imajo blago za zavese v najmodernejših vzorčkih. Tako blago je široko 112 cm, 150 cm, je ekrí in belo vzorčasto. Za garniture imajo v istih barvah ton svile v širini 150 in 220 cm. Za zavese in posteljne garniture imajo tul v širini 150 in 300 cm, v ekrí in beli barvi. Razen blaga na metre imajo tudi izdelane zavese Store in enako pregrinjalo za dve postelji v ekrí barvi.

Če so tla v stanovanju parketna ali drugače lepo negovana, so preproge že z estetičnega stališča neprecenljive. Preproge na tleh so čar. Naloga žene je, da vzgoji svojega moža in otroke, da bodo znali ceniti in varovati v hiši take predmete. Preproge danes niso več tako drage kakor so bile nekoč. Dobimo jih v različnih kvalitetah, ki ustrezajo naši kupni moči.

V združni prodajalni so založeni z različnimi preprogami. Nekatere so cenejše, druge zopet dražje. Vzorci pa so vsi zelo lepi in moderni. Odmerjene večbarvne preproge imajo v širini 2×3 m, 170 cm $\times$ 2 m. Predposteljniki so v istih barvah in vzorcih kakor preproge. Tekači v širini 67 cm, 90 cm z borduro, rdeče, modre in zelene barve. Tekači v širini 67 cm in 90 cm, vzorčasti.

Linolej. Preproge tiskane in prešane, v velikosti 2×3 m. Tekači v širini 67 cm in 90 cm, 110 cm in 138 cm. Linolej za kuhinje 200 cm širok, v raznih vzorcih.

V naši trgovini trdijo, da se je linolej kljub dobri kvaliteti in lepšim vzorcem zelo pocenil. Pocenitev linoleja bo pripisovati večjemu popraševanju po njem. Linolej za kuhinje ali predsobe mora biti vzorčast, da se na njem ne pozna vsaka stopinja in prah.

Z D R A V S T V O

Ozeblina zdravimo s čebulnim sokom. Prizadeta mesta namažemo večkrat zaporedoma zvečer. Izkazalo se je zelo dobro.

Mrzle noge v postelji so nekaj zelo neprijetnega. Po ure in ure človek ne more včasih zaspati. Najučinkovitejše sredstvo proti temu zlu je masiranje nog. Masiramo jih šele takrat, ko smo že v postelji. Najprvo zmasiramo stopale ene noge, in sicer tako, da kanemo na roko nekaj kapljic olja ali kreme ter masiramo nogo dobro minuto. Nato jo zavijemo v toplo flanelo in jo vtaknemo pod odejo. Enako postopamo z drugo nogo. V postelji noge dobro pokrijemo. Že po nekaj minutah začutimo, kako prihaja v noge toplota. Male krvne žilice, ki so se vsled mraza skrčile in iztisnile iz sebe kri, so se zopet razširile in napolnile s krvjo, ki nam daje občutek toplote.

Janko Sotošek

Sibirija — dežela bodočnosti

Sibirija obsega ves severni del Azije. Na zapadu jo loči od Evrope gorovje Ural, na severu meji na Severno ledeno morje, na vzhodu jo obliva Tihi ocean, na jugu pa jo omejujejo gorovja Osrednje Azije in Kirgiška step. Rusi imajo s Sibirijo v svojih rokah ogromno ozemlje, ki po velikosti presega vse ostale sklenjene teritorije na zemlji, saj je večja kot Evropa.

Tu ima vse značaj neomejene razsežnosti, velikopoteznosti in neizprosne ostrosti. Zapadni del Sibirije je največja ravnina na svetu. Dežela ima obilo majestetičnih veletokov, ki so veliko število mesecev zamrzli. Podnebje je povsod ostro, celinsko. Verhojansk (= mesto ob zgornji Jani) je najmrzlejši kraj na zemlji. Tu so opazovali že temperaturo -70° C. Severni predeli pripadajo tundram, to so pokrajine, ki jih pokrivajo močvirja, nastala vsled tega, ker voda ne more pronicati v zamrzlo zemljo. Porasle so z mahovi in lišaji, po njih se pasejo črede severnih jelenov. V južnem delu tunder že raste grmovje, ki postaja proti jugu vedno gostejše in prehaja v pragozd, imenovan tajgá. Tu je največ jelovja, toda zaradi nizke letne temperature, skromnih padavin in številnih gozdnih požarov je drevje nizko in redko. Tajga je bivališče sobolja in drugih kožuharjev, ki so privabili prve Ruse v Sibirijo. Južno od pasu tajge sledi stepski pas, ki je večinoma že spremenjen v rodovitna polja.

Pred sredino 16. stol. je bila Sibirija Evropi še čisto neznana. Tudi znameniti potovalec Marco Polo, ki se je v drugi pol. 13. stol. odpravil iz Evrope na Kitajsko, poroča le približno o neki deželi na severu, katero pokriva led in kjer živijo beli medvedi in ljudožrci. Sicer so prodrli Rusi v Sibirijo že v 14. stol., toda razširjenje ruske oblasti in kolonizacijo vzhodno od Urala je oviral tatarski Kanat v Zapadni Sibiriji.

Definitivno je prišla Sibirija v ruske roke v 16. in 17. stol. Pohod v Sibirijo je bil privatno podjetje bogate novgorodske rodbine Stroganov. Ti so bili posestniki obsežnih predelov ob reki Kami v vzhodnem delu evropske Rusije in v srednjem Uralu, kjer so izkoriščali tamošnja ležišča soli in kupovali dragoceno kožuhovino ter po trgovskih poslih prodrli daleč v Sibirijo. Domače prebivalstvo v Uralu in Sibiriji je pripadalo raznim mongolskim narodom, ki so živeli kot lovci in ribiči še na nizki stopnji človeka iz kamene dobe. Bojevit mongolska ljudstva, zlasti Tatari, so neprestano napadala

Stróganove ljudi in naprave. Zato so si ti izprosili od carja pravico, ustanavljati v svojo zaščito trdnjave in v njih imeti oborožene čete.

Posebno huda je postala tatarska nadlega v drugi pol. 16. stol., ko je stal zapadosibirskemu kanatu na čelu energični kan Kučum. V Rusiji je takrat vladal mogočni car Ivan Grozni. Premagal in podvrgel je Tatare v današnji južni Rusiji in je udaril na Kozake. Kozaki so bili sprva svobodni, vojaško organizirani ukrajinski kmetje. Često so se bojevali s Tatari, upirali pa so se tudi moskovskim oblastnikom in šele Ivanu Groznemu se je posrečilo, da jih je ukrotil. Njihov vodja, atamán Jermák Timofejev, je s preostankom svojih ljudi zbežal na sever, v kraje, ki so pripadali Stróganovim. Ti so pregovorili Jermaka za ekspedicijo proti Tatarom, dednim sovražnikom kozakov, „ki sede v Sibiriji na neprecenljivih zakladih“. Jermak je z vojsko, ki ni štela niti 1000 mož, porazil Kučuma in osvojil njegovo glavno mesto Sibir ob Irlišu, ki je dalo ime vsej deželi. Osvojeno ozemlje je poklonil carju Ivanu Groznemu in ga obenem prosil pomilostitve in vojaške pomoči. Car ga je imenoval za kneza Sibirije in mu poslal vojake. V ponovnih bojih je pri nekem nočnem napadu Tatarov Jermak utonil v Irlišu. V Tobolsku so temu zaslužnemu ruskemu osvojitelju Sibirije postavili spomenik.

Po zlomu tatarske oblasti ni oviral Rusov v njihovem prodiranju k Tihemu oceanu noben resen nasprotnik. Slaboten odpor so jim nudile le maloštevilna in raztresena živeča lovska plemena. Kozaki so potovali proti vzhodu večinoma po pritokih velikih sibirskih rek, tekočih na sever. Povsod kamor so prodrli, so ustanovili majhne trdnjave — ostroge — in se ob njih naselili. Ti ostrogi so postali jedro kasnejših sibirskih mest. Ob koncu 17. stol. je bil že največji del Sibirije pod carsko oblastjo, dežela ob Amurju, južni obalni predeli in otok Sahalin pa so postali ruski v 19. stol.

Za Kozaki so prihajali v Sibirijo pristaši raznih verskih sekt, preganjani v evropski Rusiji, politični pregnanci, ki so se rekrutirali zlasti iz inteligenčnih poklicev, dalje iskalci zlata, lovci in svobodni kmetje, ki so hoteli tu dobiti prosto zemljo. Prvi naseljenci so morali premagati velike težave v borbi s naravo, ki jih je ojeklenila in ustvarila poseben tip — sibirjaka, bolj delavnega, živahnejšega, odpornejšega in bolj brezobzirnega kot so evropski Rusi in novi priseljenci.

Rusi so postali nosilci kulture v Sibiriji, vendar so se naselili v glavnem le ob sibirski železnici, zgrajeni ob koncu preteklega stoletja iz Čeljabinska do Vladivostoka, v razdalji 6484 km. Pas ruskih kolonistov je najširši na zapadu, kjer je zemlja najbolj rodovitna, na vzhodu je ožji. Žive pa Rusi tudi raztreseno med domačimi rodovi, ponajveč v velikih naselbinah. Skupno z Rusi so se naselili v Sibirijo

razni drugi narodi, med njimi so posebno številni Nemci, ki so prišli iz evropske Rusije.

Sovjetska Rusija z vsemi sredstvi pospešuje intenzivno naseljevanje in gospodarski razvoj te svoje dragocene pokrajine. Dobro se namreč zaveda, da jo bo mogla uspešno braniti in obdržati le, če bo gosto naseljena in gospodarsko vsestransko razvita.

Vsega prebivalstva šteje Sibirija kakšnih 16 milijonov. Od tega je tri četrtine Rusov, ki živijo pretežno v rodovitnih delih na jugu, medtem, ko so ogromni severni predeli naseljeni silno redko s primitivnimi plemeni domačih nomadov.

Gospodarsko se je dežela začela razvijati po prizadevanju političnih izgnancev, ki se jih je hotela država iznebiti s tem, da jih je pregnala v Sibirijo. Mnogo pa ji je škodoval roparski način izkoriščanja naravnih zakladov. Lovci so bili že skoro iztrebili kožuharje, sovjetska Rusija je podpržavila trgovino s sobolji in tako očuvala živali pred popolnim uničenjem. Zlato in gozdovi Sibirijske so bili do revolucije kronska last carjev. Ekspedicije znanstvenikov so imele nalogo, odkrivati nove zaklade, kateri so množili bogastvo posameznikov.

Kljub silnemu rudnemu bogastvu, ki omogoča uspešno industrializacijo pokrajine, ima vendar najlepšo bodočnost kmetijstvo, ki pa seveda trpi zaradi velikih prevoznih stroškov. Oblasti v Sibiriji so uspele, da se je sedaj površina obdelane zemlje v primeri s predvojno prav znatno povečala. Največ se seje pšenica, na visoki stopnji je živinoreja. Že pred vojno je izvažala Sibirija velikanske množine surovega masla v Evropo.

Gospodarska in politična bodočnost Sibirijske v veliki meri zavisi od „rumene nevarnosti“. Te ne predstavljajo toliko številni kitajski in korejski delavci v vzhodnem delu dežele kot imperijalistična Japonska. Ta država je v sredi preteklega stoletja prevzela evropsko civilizacijo in se uvrstila v krog velesil. Njeno prebivalstvo se vsako leto namnoži za ca. 800.000 duš. Ker je preobljudena, stremi za pridobitvijo novih pokrajin. Poleg tega potrebuje surovine za svojo mogočno industrijo.

Ob koncu 19. stol. je postala Japonska vsled svoje ekspanzivnosti nevaren konkurent Rusiji na Daljnem Vzhodu. Takrat so Japonci v vojni s Kitajci zavzeli v južni Mandžuriji polotok Liantung z znamenito trdnjavo Port Artur. Rusi pa so preprečili Japoncem zasedbo teh odsvojitvev in so jih sami vzeli v zakup od Kitajske. S tem je prišla Mandžurija, skozi katero vodi en krak sibirske železnice, posredno v zavisnost od Rusije. V neredih, ki so kmalu nato izbruhnili v Kitajski, so Rusi zasedli več krajev na polotoku Koreji, ki so jih potrebovali za svoje vojaške in trgovske namene. To prodiranje Rusov v

japonsko interesno sfero je povzročilo vojno, ki se je končala nesrečno za Ruse. Rusi so morali Japoncem odstopiti Port Artur, popolnoma se umakniti iz južne Mandžurije in s Koreje, katero je Japonska l. 1910. definitivno zasedla, in jim prepustiti južno polovico otoka Sahalina.

Ta neuspeh je zelo škodoval ruskemu političnemu ugledu na Vzhodu. Svetovna vojna in njej sledeča boljševiška revolucija sta rusko prodiranje za nekaj časa ustavili. Še danes je Rusija preveč zaposlena sama s seboj, da bi si dovoljevala v Aziji kake pustolovščine. Najbolj zgovoren dokaz za to je pač umik kljub japonski provokaciji z Mandžurijo pred par leti. S pametno in premišljeno narodnostno in mejno politiko so utrdili Rusi svoje meje in ustanovili povsod na periferiji države avtonomne republike, katerih narodnosti segajo preko meja in predstavljajo veliko privlačno silo za še nesamostojni del tistega ljudstva. V novejšem času se je njihov politični vpliv ojačil zlasti med Mongoli v Osrednji Aziji in na Kitajskem.

Na vzhodu Azije se križajo bitni življenjski interesi dveh kolosov, Rusije in Japonske, vloga tretjega, številčno najmočnejšega in šele probujajočega se orjaka, Kitajske, je za sedaj še negotova. Bodočnost more prinesiti v tem delu sveta zapletljaje, ki bodo zahtevali skrajne napore in požrtvovalnost vsega ruskega naroda in katerih razvoj bo nedvomno bistveno vplival na razplet svetovne politike.

L. Juh

Kadar se zruši plaz na progo

(Ob 20 letnici železniške katastrofe na progi Zagorje—Trbovlje.)

Ko zdrvi vlak iz Zagorja tam med skalnatim pobočjem in Savsko strugo proti Trbovljam, mi je vselej tesno pri srcu. Prevzame me neka čudna groza, izzvana po neizbrisnem spominu na strahotno katastrofo v trdi, temni in deževni noči od 18. na 19. januarja leta 1917. Katastrofa, ki je morala sicer vsled upravičenih in razumljivih razlogov takrat ostati kolikor mogoče tajna, ki pa je vendar s svojimi grozotnimi posledicami presunila ne le one, ki so jo kakorkoli doživeli, temveč celo tiste, ki so čuli o njej po bogve kolikšnih ovinkih in z bogve kakšno verodostojnostjo.

Očividec nam tragični dogodek opisuje tako-le:

V noči od 18. na 19. januarja l. 1917. je vršil težko in odgovorno službo na progi med Trbovljami in Zagorjem vestni in marljivi čuvaj pobočja Tomaž.

Tomaž je tisto noč obhodil progo po predpisih ter dospel ves moker in premražen pol ure po polnoči na postajo Trbovlje. Ko se je predpisno javil prometniku in mu je ta vpisal v zabeležno knjižico vse izredne vlake, ki so bili to noč v vidu ter mu potrdil zglasitev

na postaji, je Tomaž, kakor običajno, že nameraval oditi. Tedaj je pravkar uvozil v postajo prvi del ljubljanskega nočnega osebnega vlaka.

Tomaž je opazil, kako se strojevodja vlaka in službujoči prometnik živahno razgovarjata. Pristopil je bliže ter videl pri svitu svetilk z zemljo zamazani prednji del lokomotive. Tomaž je zaznal, da je na progi Zagorje—Trbovlje zavozil vlak na kup podrtega drevja in zemlje, o čemur so pričali znaki na lokomotivi.

Še tisti hip je prejel Tomaž od prometnika nalog, da nemudoma pregleda progo do prve čuvajnice proti Zagorju ter da takoj javi po telefonu, ako bi zapazil na progi kakršnokoli prometno oviro. Tomaž je izvršil svojo nalogo z vso natančnostjo. Iz prve telefonske utice je nedolgo nato javil postaji Trbovlje, da je proga do prve čuvajnice prosta...

Potem koraka dalje in pregleduje progo proti Zagorju. Minulo je že nekaj časa, odkar je začul zvončni signal iz Zagorja za II. del osebnega vojaškega in potniškega vlaka, ki bi imel po času in voz-nem redu vsak čas voziti mimo njega. Čim dalje je Tomaž korakal, tembolj mu je bilo tesno pri srcu in v skrbih je razmišljal in ugibal, zakaj signalizirani osebni vlak ne dospe. Tedaj presunejo nočno tišino ostri kratki žvižgi iz lokomotive nato pa zopet vse utihne...

Tomaž požuri korake po progi proti takozvanim Savskim slapom. Na daljavo nekaj sto metrov začuje čudno bučanje in bobnenje, kar se je stopnjevalo, čim bliže je prihajal. Zle slutnje obidejo Tomaža. Prišedši iz ostrega ovinka, zapazi več luči, ki so pa bile neobičajno motne in raztresene ob progi. Na uho so mu prihajali tudi obupni človeški glasovi. Tomažu se zdi, da sanja. Tedaj začuje nagle korake človeka, ki hiti proti njemu tako naglo, da je stal v istem trenutku že pred njim. Neznanec v poštni uniformi, skoro brez sape kaže z roko proti Zagorju in kakor brez uma zakriči: „Grozna nesreča... vlak razbit... pomagajte!“...

Tomaž pohiti dalje in že vidi obrise iztirjenih lokomotiv in na obeh tirih nakopičene, razbite in iztirjene vozove. Vsa proga z vlakom vred je bila zasuta s skalovjem in zemljo. Kakor se je kasneje konstatiralo, se je vsled več tednov trajajočega deževja odtrgal v hribu plaz — ca 1000 m³ zemlje — ki ga je v kotlini nabrana voda porinila na progo. Dostop do ruševin vlaka je bil Tomažu skoro nemogoč vsled obilne vode, ki je drla s hriba in poplavljala progo. Poleg stroja so bili zbrani strojevodja in kurjača obeh lokomotiv ter nekaj železničarjev iz službenega in prtljažnega voza, ki jih plaz ni zasul kot se je to zgodilo s poštnimi in ostalimi vozovi. Tomaž je, ne čakajoč navodil, takoj odhitel do prve telefonske utice ter obvestil o strašni nezgodi postajo Trbovlje in zahteval pomoč. Postaje Zagorje ni mogel obvestiti, ker so bile pretrgane vse žice.

Sedaj pa pogledjmo, kaj se je godilo na drugi strani plazu pred čuvajnico šte. 578, kjer je stanoval pomožni čuvaj Kladnik. Kladnik je bil to noč službe prost ter je v svojem skromno opremljenem bivališču užival mirno počitek po težkem in napornem delu. Sredi noči pa je Kladnika vrglo iz postelje grozno lomljenje in pikanje, ker je vlak ravno pred njegovo čuvajnico zavozil v velikanske kupe skalovja in materiala, nakar so se vozovi, napolnjeni z vojaškimi dopustniki, zarili drug v drugega, tako da je v trenutku nastala pred čuvajnico gomila razvalin razbitih osebnih voz. Kladnik sprva ni mogel verjeti, da je resnica, kar je čul in kar ga je prebudilo. Mislil je, da so to le sanje. Ko pa so ga ranjeni in ostali potniki z vpitjem in klici na pomoč zdramili, se je Kladnik zavedel, da se je moralo zgoditi nekaj strašnega pred njegovo čuvajnico. Oblekel se je za silo, prižgal svetilko in posvetil proti tiru.

Nudil se mu je grozen prizor. Ob svitu čuvajske svetilke je Kladnik razložil pred seboj, da so razbiti vozovi drug v drugega zariti in zasuti, da visi dolgi pulmanov osebni vagon čez zid nad deročo naraslo Savo in da dere hudournik s hriba in zaliva ruševine.

Že ob prvem pogledu na strašno nesrečo se je Kladnik zavedal, da je tu nujna pomoč potrebna in da je prva njegova dolžnost, obvestiti predstojnike in postajo Zagorje. V eni sapi pohiti in pridrvi v prometno pisarno postaje Zagorje, kjer prometnik Tome niti slutil ni, kaj se je na progi strašnega zgodilo. Ko mu je Kladnik v kratkem obrazložil obseg in vzrok nesreče, je prometnik takoj alarmiral vse postajno osobje, šefa postaje in nadzornika proge.

Postajni načelnik g. Poženel je zbral okoli sebe vse uslužbence in službe prosto osobje ter se posvetoval z njimi o nujnih in najvažnejših ukrepih hitre pomoči ponesrečencem. Pozvana je bila takoj telefonsko žandarmerija in zagorski zdravnik. Nato je postajni načelnik odredil, da se odpreže od tovrnega vlaka, ki je stal na postaji, lokomotiva in službeni voz ter je nato ukazal osobju, da vstopi na lokomotivo in službeni voz ter da se naloži tudi potreben inventar, plamenice in svetilke.

Tako zasilno in v največji naglici odpremljeni pomožni vlak se je počasi in previdno pomikal proti Trbovljam k mestu katastrofe. Razburljiva in mučna je bila ta vožnja v negotovost, h kraju smrti. Približajoč se zadnjemu ovinku smo zapazili temne postave, ki so mahale obupno z rokami in dajale znake, kje naj pomožni vlak ustavi.

Ko je strojevodja ustavil, smo se podali ob progi do ponesrečenega vlaka, katerega zadnji del je bil kljub temi že viden. Poleg zadnjih vagonov, ki so ostali nepoškodovani, so bili zbrani civilni in vojaški potniki, premraženi, blede in razburjeni. Ko smo dospeli do sre-

dine vlaka, smo že čuli obupne klice ranjencev, ki so ležali ob progi ter brez pomoči, tolažbe in upa zrl v temno noč, čakajoč na rešitev.

Razen enega izmed številnih potnikov so bili vsi nesposobni za reševalna dela, ker jih je strah tako prevzel, da so jim odpovedale moči in pamet. Le močan možakar v civilu je reševal iz razvalin težko ranjene ter jih nameščal na trato poleg proge. Tega dela smo se lotili tudi mi, tako da smo v kratkem času imeli na prostem vse težko ranjene razen onih, ki so bili pritisnjeni med razbite vozove in ki jih nismo videli ali pa nismo mogli takoj do njih.

Obupni kriki, klici na pomoč, prošnje v raznih tujih jezikih, vse to nam je vse vprek prihajalo na ušesa ter šlo skozi mozeg.

Dobro se spominjam vojaka, ki je ležal stisnjen med vagoni poleg dveh mrtvih železničarjev in ki smo ga reševali polne tri ure, preden je bil osvobojen okov, to se pravi lesenih klopi, ki so ga pritisnile k steni in mu zdrobile roke in ramo.

Čuvaj Kladnik in njegova žena sta sprejemala najtežje ranjene v svoje stanovanje, kjer jih je zdravnik zasilno obvezal. Mrtvece smo položili v čuvajevo klet, ki ni bila velika in se je zato začela kmalu polniti. Že v teku popoldneva je imel čuvaj Kladnik v svoji kleti spravljenih 13 mrtvecev, ki so čakali na transport v svoje domove, če so jih sploh imeli. Pač žalosten povratek!

Rdeči križ, t. j. vojaška ambulanta, kakor tudi razni višji vojaški in železniški funkcionarji in kurilniško pomožno osebje so dospeli iz Ljubljane s posebnim pomožnim vlakom ter so z največjo naglico pričeli z reševalnimi deli. Nad 30 težko ranjenih vojakov je bilo odpremljenih z nosili v vozove rdečega križa in nato v bolnico v Ljubljano.

Ker je zmanjkalo obvez, je morala žena čuvaja Kladnika dati na razpolago vse perilo in obleko, da so zdravniki mogli zasilno obvezati ranjence (železniška uprava je škodo, ki jo je utrpel Kladnik, seveda poravnala). Iz Maribora je bilo poklicano strojno ključavničarsko osebje, ki je dospelo s posebnim vlakom in z vso opremo in dvigali. Vojaška uprava je dostavila v pomoč ruske ujetnike in oddelek saperjev.

Razumljivo je, da je železniško progovno in mašinsko osebje s svojim strokovnim znanjem in vztrajnostjo največ pripomoglo, da so dela pri čiščenju proge, pri odstranitvi materiala in razbitih voz, kolikor mogoče naglo napredovala. Kako velike dimenzije je ta železniška nesreča zavzela, se vidi že iz tega, da je bila proga (in sicer oba tira) od 18./19. I. (od polnoči) do 24. I. popoldne do 3. ure zaprta.

Čuvaj Kladnik in njegova družina so delili z nami usodo. Brez spanja in ob suhem kruhu so se preživljali, ker na kuho ni bilo mogoče misliti, nekaj radi zasedbe čuvajnice po uradništvu, ki je nadziralo

delo, na drugi strani pa vsled razburjenja in zmešnjave, ki je vladala okrog čuvajnice.

Nadzorniki proge so imeli pri zaposlitvi delavstva polne roke dela. Potrebno je bilo razstreliti skalo na tiru in med vagoni in zmetati ca 1000 m³ materiala v Savo. Ruševine razbitih voz je odstranjevalo osebje kurilnice in delavnice v Mariboru.

Ruski ujetniki niso hoteli delati z izgovorom, da so lačni in da zahtevajo kruha in nič drugega. Ker je avstrijska vojaška uprava zahtevala, da se kakor hitro mogoče očisti in popravi progo ter odpre promet na progi Zagorje—Trbovlje, so bili poklicani vojaki-saperji, ki so z avtogeničnimi aparati razrezali železne konstrukcije pulmanovih vagonov, ki so viseli s proge v Savo in ovirali promet. Iz razbitega poštnega voza smo potegnili več denarnih vreč z vsebino preko 1.500.000 avstrijskih kron, kar je bilo v tistih časih ogromna vsota.

Poštni uslužbenci so se rešili iz razbitega voza na ta način, da so splezali po brzozavnem drogu na progo, odkoder so pohiteli v največji naglici do pošte v Trbovljah, kjer so javili nezgodo. Ko smo pregledovali po nezgodi prevrnjene vagone I. in II. razreda, je kontrolni orožnik trdil, da se je nahajal v I. razredu neki major s svojo hčerko, katerega pa nismo našli, ker je najbrže odprl okno ter se hotel rešiti na ta način, da je skočil iz vagona, seveda direktno v deročo Savo... Med ruševinami smo našli mrtvega vojaka, kateri je bil v klečečem stanju zasut in je imel popolnoma odprte oči, ki so zrle na nas celo noč...

Trupla ponesrečenih vojakov, civilistov in železničarjev so posamezna odnašali iz kleti in jih prevažali v Ljubljano, Maribor in v druge kraje, če so se doznala njih bivališča in so se oglasili svojci.

Čuvaj Kladniki je komaj čakal, da so izpraznili klet nemi gosti...

Naj omenim še to, da so bili od inspektorijata v Trstu ves čas reševalnih del navzoči višji uradniki, in sicer za promet gg. Gostiša in Pregel, za gradbo ing. Hoffmann in za mašinsko odeljenje višji ing. Grundner, ki je dve leti kasneje sam s svojo ženo postal žrtev železniške nesreče.

Promet na progi med postajama Trbovlje in Zagorje je bil upostavljen po 6 dneh na enotirni in sedmi dan popoldne na dvotirni progi.

Vestni in marljivi uslužbenci in delavci, ki so bili pri reševalnem delu zaposleni, so bili na predlog Južne železnice denarno nagrajeni in odlikovani.

Prva komisija z Dunaja je ugotovila, da nesreče ni zakrivila žel. uprava, ampak višja sila.

Druga komisija, ki si je ogledala teren in progo (že v Jugoslaviji), pa je bila drugačnega mnenja ter je izjavila, da bi se pri skrbnem opazovanju hribovja nad to progo lahko predvidela možnost plazov in ukrenile potrebne mere...

A. H.

Zgodba o kralju Fadlallahu

Orientalška pravljica.

Po smrti Bin Ortoka, kralja države Musel, je zasedel kraljevi prestol njegov sin, vrli kraljevič Fadlallah. Mladi kralj je nekaj časa srečno vladal nad svojimi zvestimi podložniki in živel v srečnem zakonu z lepo kraljico Zemrudō. Toda sreča je opoteča.

Na kraljevem dvoru se je prikazal mlad derviš, tako moder in tako zgovoren, da si je mahoma osvojil srca vseh, s katerimi se je spustil v pogovor. Njegov sloves je rasel z vsakim dnevom tako, da je o njem izvedel tudi kralj, ki ga je želel videti in ž njim govoriti. Pri tisti priliki je kralj spoznal, da ljudski glas ni govoril neresnice, in je bil celo prepričan, da je bilo tisto, kar je dobrega in lepega slišal o njem, še vse veliko premalo.

izza tistega dne kralj ni imel več veselja, da bi se razgovarjal z drugimi ljudmi. Čim več je občeval s tujim dervišem, tem bolj ga je vzljubil in mu je kmalu ponudil prva službena mesta vsega kraljestva. Mladi derviš pa se mu je skromno in ponižno zahvalil za velikodušno ponudbo ter je svoje ravnanje opravičeval s tem, da je naredil svečano obljubo, da nikdar ne sprejme nobene službe, ampak da bo samo živel prosto in neodvisno življenje svojega svetega stanu.

Blesteči zgled zmernosti in skromnosti je kralja neskončno očaral. Dasi ni mogel derviša pregovoriti, da bi stopil v delavno življenje, ga je vseeno obsipal z dokazili svoje naklonjenosti tako, da mu je kmalu bil glavni tovariš in največji ljubljeneec.

Ko sta bila neki dan na lovu in se po naključju ločila od ostale družbe, je derviš zabaval Fadlallaha s tem, da mu je pripovedoval o svojih potovanjih in prigodah. Ko mu je pravil o nekih čudnih dogodljajih v Indiji, je rekel: „V tisti deželi sem se seznanil s starim brahmanom*, ki je poznal najbolj skrite sile narave. Umrli je v mojih rokah in v poslednjih dihljajih mi je zaupal veliko skrivnost pod pogojem, da je nikdar nikomur ne povem.“

Te besede so naredile na kralju tako močan vtis, da je razmišljal o njih. Naposled je rekel dervišu, da se tista skrivnost gotovo nanaša na moč, kako se dela zlato.

* Brahman je indski svečenik.

„To ne, gospod,“ je odgovoril derviš, „ampak na nekaj vse bolj čudovitega. Gre namreč za moč, s katero lahko zopet pokličem v življenje mrtvo telo s tem, da hitro pošljem vanj svojo dušo.“

Ko je še govoril, je priskakala mimo srna in kralj, ki je imel svoj lok pripravljen, jo je ustrelil naravnost v srce. Pa je velel dervišu, da ima zdaj najlepšo priložnost, da pokaže svojo umetnost. Mladi derviš je pri tej priči pustil svoje truplo brez življenja na tleh, ob istem času pa je zopet oživil srno. Približala se je kralju, se mu dobrikala, poskakovala okoli njega in podobno. Ko je bilo vsega dovolj, se je zrušila v travo, v taistem trenutku pa je tudi zopet oživelo derviševo truplo.

Kralju je bilo tako nenavadno dejanje neizmerno po godu in je zaklinjal prijatelja pri vsem, kar je svetega, da naj mu zaupa, kako je to naredil. Derviš je imel izprva vestne pomisleke in se je branil prelomiti obljubo, ki jo je dal umirajočemu brahmanu. Nazadnje pa se je le vdal, češ, da je prišel do spoznanja, da takemu odličnemu knezu ne more in ne sme ničesar prikrivati. Vendar mu je kralj moral priseči, da bo obdržal skrivnost zase. Nato mu je razodel vso skrivnost: bili sta dve tajinstveni besedi, kateri je moral človek izreči ob navzočnosti kakega mrtvega trupla in ob istem času poslati vanj svojo dušo.

Kralj je komaj čakal, da bi to stvar poskusil. Bil je tako nepotrpežljiv in nepočakan, da se ob pogledu na ustreljeno srno ni mogel premagovati in je brez premisleka začel izgovarjati usodepolni besedi. Brž ko pa jih je izgovoril, se je že izpremenil v srno. Vendar ni imel časa, da bi v tej novi postavi premišljal o sebi. Izdajski derviš je namreč neutegoma poslal svojo dušo v kraljevo truplo, vzel lok, ga napel proti srni s kraljevo dušo in bi jo bil gotovo usmrtil, da ne bi bila zbežala v gozd.

Derviš se je zmagoslaven v svojem zločinu vrnil na kraljevi dvor in prevzel prestol nesrečnega Fadlallaha.

Da bi bil varen v posesti tako zločinsko pridobljenega kraljestva, je bilo najprvo, kar je storil kot kralj, da je izdal na vse ljudstvo razglas, s katerim ukazuje, da morajo usmrtiti vse srne v celem kraljestvu.

Kralj bi bil poginil z ostalimi srnami vred, da se ne bi bil izmuznil svojim zasledovalcem s tem, da je zopet oživil truplo slavca, ki ga je videl mrtvega ležati pod nekim drevesom.

V svoji novi postavi je varno odletel do kraljeve palače. Sedel je na drevo, ki je stalo v bližini soban kraljice, in je prešinil vse ozračje s takim prekrasnim, otožnim petjem, da je privabil kraljico k oknu. Na svojo žalost pa je moral videti, da ga ni pomilovala kakor je pričakoval, ampak je samo vzbudil veselost kraljice in mlade

sužnje, ki je bila pri njej. Vendar je vsako jutro nadaljeval s svojo podoknico; njegovo petje je očaralo kraljico, ki je poslala po ptičarje in jim velela, da naj napno vse svoje moči in spretnosti, da ji ujamejo malega pevca.

(Konec prih.)

ZADRUŽNI VESTNIK

ZADRUŽNA DOPISNA ŠOLA.

K razpisanemu vprašanju „Zakaj kupuje zaveden zadrugar vse svoje potrebščine v svoji zadrugi, in to tudi tedaj, če so cene posameznim predmetom višje kot v privatni trgovini?“ smo dobili sledeče prispevke:

1. **Pušljar Mirko.** Razprava je priobčena v celoti kot članek v prvem delu revije.

2. **Dr. L. Vučina.** Odgovor prinaša mo istotako v prvem delu revije.

3. **Ing. J. Mlakar** je podal zopet temeljit odgovor. Z njegovimi izvajanji pa se povsod ne strinjamo in prosimo cenjenega dopisnika za osebni razgovor, da se razčistijo nekatera, prav važna vprašanja.

4. **Melé France** podaja bistvene argumente k stavljeni temi. Radi pomanjkanja prostora pa za sedaj njegovega prispevka ne moremo v celoti priobčiti.

Za 3. štev. „Zadrugarja“ razpisujemo na tem mestu sledeče vprašanje:

Kako naj volijo zadrugarji svoje delegate?

Opozarjamo na važnost te razprave z ozirom na eventuelne spremembe obstoječega pravilnika v volitvah delegatov. Dopisnike prosimo, da podajo za svoje misli, oziroma predloge izčrpno utemeljitev.

POTROŠNO ZADRUŽNIŠTVO V RUSIJI.

Promet kmetijskih potrošnih zadrug v Rusiji je znašal l. 1935. ca 15.400 milijonov rubljev ali za 5.600 milijonov

rubljev več kot l. 1934.; povišal se je torej za 29%. Po odredbi vlade se mora na kmetih otvoriti 5.000 novih prodajalnic. Od tega je bilo dosedaj otvorjenih že 3.200.

NOVA KNJIGA O ZADRUŽNIŠTVU.

Ravnatelj Zveze slovenskih zadrug g. Terček Fr. je izdal „Oris Zadrुžništva“. Knjiga obsega 124 strani in obravnava zgodovinski razvoj zadrुžne misli, bistvo zadrug in poglavitna zadrुžna idejna in poslovna načela, odnose zadrुžništva do ostalih socialnih pojavov, ustroj in delovanje zadrug raznih vrst in zadrुžnih zvez in končno današnje stanje slovenskih zadrug.

Knjigo je založila Zveza slovenskih zadrug, stane Din 20— in se naroča pri založnici. Vsem zadrुžnikom, zlasti zadrुžnim delavcem jo toplo priporočamo.

ZADRUŽNA ZASTAVA.

Zveza nabavljalnih zadrug izdaja od lanskega leta zadrुžni list: „Zadrुžna zastava“. Glasilo izhaja vsak teden in prinaša prav odlične gospodarske in zadrुžne članke. Letna naročnina je malenkostna — znaša le 10— dinarjev.

Vabimo člane, da naroče list ali neposredno pri Zvezi v Beogradu ali potom naše zadrug.

DESETLETNI PROGRAM ČEŠKO-SLOVAŠKIH POTROŠNIH ZADRUG.

Ta program predvideva: 1.) Otvoritev novih prodajalnic, oziroma osnivanje novih potrošnih zadrug. 2.) Dvig števila zadrुžnikov vsaj na 500.000

(dosedaj ca 390.000). 3.) Povečanje prodaje robe in razširjenje lastne produkcije. 4.) Povečanje vplačanih članskih deležev, ki naj bi znašali do l. 1944. vsaj 60.000.000 Kč (doslej ca 48.000.000 Kč). 5.) Zvišanje rezervnih fondov v istem času na 90.000.000 Kč. (Leta 1934. so znašali ti fondi ca 45.000.000 Kč.). 6.) Povečanje članskih vlog na štednjo. Te vloge naj bi dosegle l. 1944. najmanj 160.000.000 Kč. 7.) Povišanje članskih nakupov za gotovino in 8.) povečanje nabavk robe od glavne nabavljalne zadruga.

Da bi bilo mogoče ustvariti vse te cilje, je treba: 1.) buditi interes zadru-

garjev za združni pokret, 2.) vzgojiti dobro in sposobno združno osebo in 3.) spopolniti organizacijo zadruga.

Podoben program so si stavili češkoslovaški zadrugarji tudi za ostale zadruge.

ZADRUŽNI ZNAKI.

Imate že mednarodni združni znak v mavričnih barvah? Če ga nimate, ga naročite pri naši zadrugi; stane Din 4-50, je kovinast in služi medsebojnemu spoznavanju zadrugarjev in združni propagandi.

Iz uprave

Dosedanji uspeh nabiralne akcije za Železničarski mladinski dom v Gozdu-Martuljku.

I. izkaz.

V naslednjem objavljamo pregled zneskov, ki so jih nabrali tovariši delegati, gg. šefi posameznih službenih edinic in ostali železničarji med nami samimi in privatniki. Številke so zgovorna priča dosedanjega uspeha in dela, v kolikor se to posebej nanaša na nabiralno akcijo. Do vključno 13. januarja t. l. smo prejeli:

I. od delegata v območju volišča II.	Din	3.290-00
„ „ „ „ „ VI.	„	883-50
„ „ „ „ „ XVI.	„	800-00

skupaj ad I. . Din 4.973-50

II. od postaje:

Verd	Din	75-00	Prenos	Din	6.776-15
Rakek	„	22-90	Breg	„	110-00
Št. Vid Vižmarje	„	399-50	Štore	„	664-00
Medvode	„	22-50	Grobelno	„	17-50
Škofja Loka	„	141-00	Ponikva	„	100-00
Podnart Kropa	„	183-00	Pragersko	„	50-00
Žirovnica	„	414-50	Tezno	„	90-00
Kamnik	„	427-00	Šoštanj - Topolščica	„	300-00
Vrhnika	„	1.018-50	Velenje	„	60-00
Radohova vas	„	50-00	Šmartno ob Paki	„	150-00
Uršna sela - Toplice	„	90-50	Rogatec	„	70-60
Metlika	„	4-00	Ormož	„	255-00
Kočevje	„	853-00	Slatina Radenci	„	239-50
Trbovlje	„	1.071-75	Maribor kor. kol.	„	220-00
Hrastnik	„	1.925-00	Vuzenica Muta	„	300-00
Zidani most	„	100-00	Dravograd Meža	„	92-00

Odnos . Din 6.776-15

Odnos . Din 9.475-75

Odnos . Din 9.475 ⁷⁵		Odnos . Din 11.137 ²⁵	
Prevalje	„ 1.200 ⁰⁰	Prog. sekcija Maribor	
Elektrodel. Ljubljana	„ 252 ⁰⁰	kor. proga	„ 379 ⁵⁰
Kurilnica Velenje	„ 4 ⁰⁰	Jesenice	„ 1.048 ⁰⁰
Prog. sekcija Maribor		Delavnica Maribor	„ 2.580 ⁰⁰
gl. proga	„ 205 ⁵⁰	Mater. sklad. Maribor	„ 24 ⁵⁰
Odnos . Din 11.137 ²⁵		skupaj ad II. . Din 15.169 ²⁵	

III. Ostali železničarji so do sedaj nabrali:

postaja Gornji Dolič	Din 15 ⁰⁰
„ Fala	„ 15 ⁰⁰
„ Bistrica	„ 100 ⁰⁰
„ Ljubljana gl. kol.	„ 95 ⁷⁵
Direkcija Ljubljana, centrala	„ 760 ⁰⁰
skupaj ad III. . Din 985 ⁷⁵	

Skupaj ad I., II. in III. , . Din 21.126⁵⁰

IV. Direktnim potom od naših tvrdk - dobaviteljev
 smo do sedaj prejeli Din 38.878³⁵

Celokupna do sedaj nabrana vsota iz nabiralne
akcije , Din 60.004⁸⁵

Vsem delegatom, zadrugarjem, gg. šefom službenih edinic, vsem železničarjem, vsem privatnikom in tvrdkam - dobaviteljicam, ki so bodisi z darovi, z nabiranjem, z nasvetom ali kakorkoli pomagali zbrati vsoto, naj-pristržnejša zahvala! Prav posebna zahvala v imenu mladine, kateri je novozgrajeno višinsko okrevališče v tem divnem alpskem raju namenjeno.

Nismo še zbrali dovoljnih sredstev za kritje vseh stroškov zgradbe in opreme z inventarjem. Prosimo, da nas podprete v korist naših malčkov še nadalje s čim smotrenejšim, izdatnejšim in intenzivnejšim delom. Mladina je naša nada in bodočnost, zavzemati se zanjo je naša socialna, kulturna, pa tudi gospodarska naloga.

Objavljamo gornje podatke s pripombo, da bomo s tekočim pregledom nabranih sredstev nadaljevali v našem glasilu. Naj obrodi započeta akcije čim večje uspehe! Poživimo in podprimo jo vsestransko!

OBVESTILO.

Obveščamo, da g. Pavlič Avgust ni več poslovodja naše prodajalne v Šiški in da je od oktobra 1936. poverjen s posli vodje v tej prodajalni g. Korošec Miroslav.

Iz uredništva

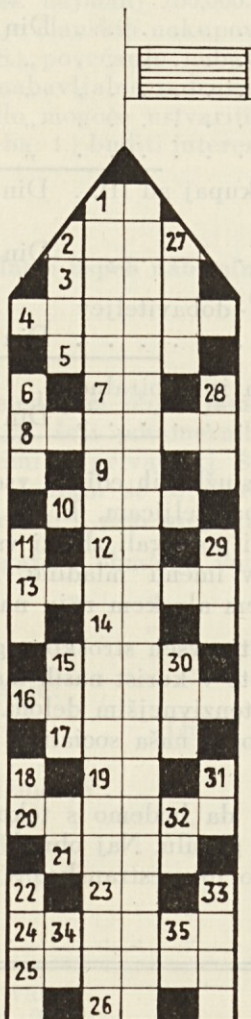
POPRAVKI.

Na str. 109 „Zadružnega koledarja“ za l. 1937. v članku „Rože“ se mora v tretji vrsti od spodaj pravilno glasiti: „ne zaostajajo“ in na str. 111 v drugi vrsti tretjega odstavka „Rosa rogosa“: „rada ne“.

V članku „Borba južnih Slovanov za zedinjenje“ na str. 133 v tretji vrsti od spodaj popravi mesto „v državi Pribine in Moreja“ v: „Pribine in Koclja“. Na str. 138 v 20. vrsti od spodaj pa čitaj mesto „pod rimskim protektoratom“ „pod ruskim protektoratom“.

Nagradna križanka

(Obilisk)

ZADRUŽNI PRAPOR
„ PLAPOLAJ! ”

V o d o r a v n o : 1. veznik, 2. teren-ska oblika (gorovje), 3. poslaščica (priljubljena v južnih krajih naše domovine), 4. mesto v Italiji, 5. pesnitev (grška oblika), 7. kazalni zaimек, 8. hebrejski verski zakonik, 9. pesnitev (isto kot pod 5. — slov. oblika), 10. element, 12. reka v Italiji, 13. kraj v Srbiji, 14. kazalni zaimек, 15. jugoslov. pokrajina, 16. brezno, 17. panoga lahkoatletike, 19. osebni zaimек, 20. žensko ime, 21. reka na Daljnem Vzhodu, 23. grška črka, 24. mlada žival, 25. značaj aktov, 26. predlog.

N a v p i č n o : 2. kraj slovite bitke med Rimljani in Punci, 6. moško ime, 11. isto kot pod 6., 15. jeza, 18. reka v Sibiriji, 22. isto kot pod 21. vodoravno, 27. predlog (frc.), 28. pesnitev, 29. nosi drevje, 30. poljska cvetka, 31. pritrdilnica, 32. šteв. (lat. kratica), 33. lunina sprememba, 34. lastnoročno (kratica), 35. veznik.

Ob pravilni rešitvi lahko čitaš napis na podstavku obiliska tudi še drugje v tej križanki. Kje in kako?

**Za pravilno rešitev križanke
razpisujemo:**

Prva nagrada (ena): Nakaznica za nakup blaga do 50 Din v zadružni prodajalni.

Druga nagrada (dve): Vezan letnik „Zadrugarja“ za l. 1936.

Tretja nagrada (sedem): Knjižici Mali vrtnar in Mali sadjar.

Odločal bo žreb. — Rešitve naj se pošljejo Upravnemu odboru zadruga do 15. februarja t. l.

Vabilo

na XIII. redni občni zbor „BAJTAR“-ja, stavbne in kreditne zadruga železniških uslužbenecv v Ljubljani, registrovane zadruga z omejeno zavezo, ki se bo vršil v nedeljo, dne 21. februarja 1937 ob 9. uri dopoldne v suterenskih prostorih hotela Metropol-Miklič nasproti glavnega kolodvora s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev letnega zaključka 1936.
4. Volitev 3 novih članov načelstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Raznoterosti.

Ako ob določeni uri občni zbor ne bi bil sklepčen, se bo vršil pol ure kasneje nov občni zbor, ki je v smislu pravil sklepčen pri vsakem številu navzočih članov.

V Ljubljani, dne 10. decembra 1936.

Načelstvo.

Poziv

na V. redno skupščino „ŽELEZNIČARSKÉ SPLOŠNE GOSPODARSKE ZADRUGE Z O. Z. V LJUBLJANI“, ki se bo vršila v nedeljo, dne 14. februarja 1937 ob 9. uri v kletnih prostorih Nabavljalne zadruga usl. drž. žel. v Ljubljani, Masarykova c. 17.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega odbora.
2. Poročilo nadzornega odbora.
3. Odobritev letnega zaključka.
4. Volitev 2 članov upravnega in 1 člana nadzornega odbora.
5. Sprememba pravil.
6. Določitev najvišje vsote, do katere se sme zadruga v tekočem letu zadolžiti in
7. Slučajnosti

Ako ob določeni uri ne bi bilo navzočih nadpolovično število članov, se bo vršila 1 uro pozneje v istem prostoru in z istim dnevnim redom nova skupščina, ki bo sklepala polnoveljavno, ako je razen večine upravnega in nadzornega odbora prisotna vsaj ena desetina članov.

V primeru, da tudi pri tej drugi skupščini ne bi bilo navzočih zadostno število članov, se skliče za dne 28. februarja t. l. ponovno skupščina zadruga v istem prostoru in z istim dnevnim redom, ki bo sklepala polnoveljavno ob vsakem številu članov!

Upravni odbor.

Žarnice

Uvedli smo v prodajo „Dis“-žarnice, 220 Volt, vseh velikosti. Prodaja jih naš galanterijski oddelek v Ljubljani, glavni kolodvor.

Mleko

Članstvo iz Ljubljane opozarjamo na to, da naroča mleko v lastni zadružni mlekarni. Mleko je pristno, iz planinske moravske okolice.

Mleko se dostavlja v zgodnjih jutranjih urah članom na dom po ceni Din 2.— za liter.

Zadrugarji naj bi se zavedali, da le zadružne mlekarné tišče cene mleku navzdol in da bi cene mleku takoj poskočile, če naša mlekarna preneha s prodajo mleka.

Kurivo

Na zalogi imamo dovolj zdravih in suhih bukovih drv ter kolobarjev, ki jih razvažamo od 12. do 22. v mesecu. Naročite pravočasno!

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 22-41 IN 22-48

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 2248
Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 2641

Maribor:

Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061
Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 1

Obračunske cene veljavne od 20. januarja 1937 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati, event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg	kg	3-10
„ Og	„	3-10
„ št. 2	„	2-90
„ št. 5	„	2-70
„ enotna	„	2-85
„ ajdova	„	4—
„ koruzna	„	1-80
„ krmilna	„	1-70
„ ržena	„	2-60
Otrobi, koruzni	„	1-10
„ pšenični debeli	„	1-50
„ „ drobni	„	1-35
Zdrob, činkvantin	„	2-75
„ koruzni	„	2-25
„ pšenični	„	3-75

Testenine

Domače

Fidelini	kg	6-50
Krpice	„	6-50
Makaroni	„	6-50
Polži	„	6-50
Rezanci	„	6-50
Špageti	„	6-50
Zvezdice	„	6-50

Jajčne

Makaroni	kg	9—
Polži	„	9—

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	10—
Špageti	„	10—
Jajnine vseh vrst	„	16-50
A. C. „ „	„	18—

Riž

Carolina	kg	11—
Ia	„	8—
Ila	„	7—
IIla	„	6-50

Deželni pridelki

Čebula, domača	kg	1-75
Čebula, pražena „Cepo“	doza	6—
Česen	kg	7—
Fižol, cipro	„	3-50
„ prepeličar	„	3-25
„ II.	„	2—
Grah, zelen	„	12—
„ rumen	„	5-50
Ješprenj	„	3-50
Ješprenček	„	7—
Kaša	„	4—
Koruzna, debela	„	1-35
„ drobna	„	1-85
Krompir	„	—90
Leča, domača	„	5—
Leča, Ia	„	10—
Piča za kure	„	2—
Ptičja hrana	„	8—
Zelje kislo v sodčkih	„	2-25
„ „ bruto za neto	„	2—

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	13—
Rozine, IIa	„	11—
Slive, suhe, bosanske	„	6-50
Fige, dalmatinske	„	5—
„ v venci	„	7—
Hruške suhe	„	6—
Lešniki, tolčeni	„	42—

Limone	kom.	—75
Mak, plavi	kg	14—
Mandeljni, Ia	„	52—
Orehi, celi	„	6—
Orehova jedrca	„	18—
Pomaranče	kom.	1—
Rožiči, celi	kg	6—
Rožičeva moka	„	5-50

Sladkor

Kocke	kg	15-25
Sipa, drobna	„	13-75
„ debela	„	13-85
V prahu	„	15-25
Bonboni	„	25—
„ Fourres, Ia	„	40—
„ „ IIa	„	30—
Kandis	kg	23—
Margo slad	„	44—
Šumeča limonada	kom.	1—

Sol

Fina	kg	4—
Morska	„	2-75
Namizna	„	3—

Kava

Perl	kg	63—
Portoriko	„	76—

Surova, Ia	kg	64—
„ Ila	„	56—
Viktoria	„	50—
Žgana	„	74—
„ Rio	„	65—
„ Special	„	87—
Hag, mali	zav.	14—
„ veliki	„	27—

Žitna kava

Ječmenova, slajena za-		
družna	kg	11—
Ječmenova, zadružna	„	7-50
Ržena, slajena, zadružna	„	12—
Dr. Pirčeva	„	12—
Kneipp	„	12—
Proja	„	8—
Žika	„	13—

Ostale kavine primesi

Cikorija Favorit	kg	16—
„ Franck	„	17—
„ kolinska	„	16-50
Enrilo	„	20—
Figova kava	„	21—
Redilna kava	„	19—

Mast

Mast Ia	kg	17—
„ v dozah	doza	90—
Ceres, bel in rumen	kg	26—
Čajno maslo Ia	„	32—
„ „ Ila	„	28—
Kuhano maslo	„	25—

Mesni izdelki

Carsko meso	kg	*
Hrenovke	kom.	2—
Jezik, goveji	kg	24—
„ svinjski	„	*
Kare brez kože	„	*
„ s kožo	„	*
Kračje	„	*
Kranjske klobase	„	3-50
„ „ suhe	„	—
Meso, prekajeno, vratina	„	*
Ocvirki	„	*

Plečeta, cela	kg	—
Prsni vršci	„	*
Reberca, brez kože	„	*
Safalade	kom.	2—
Salama, jetrna	kg	25—
„ krakavska	„	22—
„ letna	„	19—
„ milanska	„	50—
„ mortadela	„	—
„ navadna	„	10—
„ ogrska	„	50—
„ posebna	„	20—
„ tirolska	„	21—
Slanina, hamburška	„	*
„ krušna	„	*
„ papricirana	„	*
„ prekajena, deb.	„	*
„ soljena	„	*
„ tirolska	„	—
Svinjske glave, brez kosti	„	*
Svinjski parklji	„	—
Šunka, domača	„	*
„ „ kuhana	„	*
„ praška	„	*
„ zvita	„	*
Želodec, nadevan, kuhan	„	—
Tlačenka	„	15—

* Po dnevnih cenah, ki so izložene v prodajalnah.

Ribe - pastete

Polenovka, suha	kg	22—
Rusi	kom.	1—
Sardele, očiščene, v olju	„	—75
Sard. obr. s kaper., mala doza	doza	4-50
„ „ „ „ velika	„	8-50
Sardine	„	36—
„	„	9—
„	„	7—
„	„	6—
„	„	4—
„	kom.	1-50
„	„	2-50
Slaniki	„	16—
Tunina	doza	5—
Pašteta, jetrna	„	6—
„ sardelna	„	7—
Guljaž, goveji	„	7—
Vampi	„	7—

Delikatese

Citronat	kg	100—
Naš čaj	zav.	6—
Čaj v dozah	doza	28—
„ „ zavitkih	zav.	4—

Čaj v zavitkih	zav.	7-50
„ „ „	„	9—
„ „ „	„	17—
„ „ „ „ „Mate“	„	3-50
„ odprti	kg	125—
Čokolada à 1/4 kg	tabl.	10—
„ „ 1/10 „	„	4-50
„ „ 1/20 „	„	2-50
„ z lešniki	kom.	1—
„ „ „ 1/10 kg	tabl.	6-50
„ „ „ 1/5 „	„	12—
„ mlečna 1/14	„	5—
„ „ 1/7	„	10—
Drobtine	kg	6—
Gorčica	„	17—
„ „ „	koz.	6-50
Jajca, štajerska, dnevna		
cena		

Na progo ali z loko pošiljkami jih ne moremo pošiljati.

Juhan, mali	stekl.	6—
„ veliki	„	12—
„ na drobno	dkg	1—
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	vel. zav.	14—
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	mal. „	7—
Kakao, Ia	kg	50—
„ Ila	„	40—
Kaprne	„	45—
Keksi v zavitkih	zav.	6—
„ „ „ à 1 kg	„	17—
„ na drobno	kg	17—
„ v pločev. dozah	doza	24—
Kruh črn in bel	štruca	2—
Kumarce, kozarec	od 12— do 32—	
Kvargelni	kom.	—50
Kvas	kg	38—
Maggi, mali	stekl.	12—
„ srednji	„	18-75
„ veliki	„	31-50
„ na drobno	dkg	1-60
„ kocke	kom.	1-25
Marmelada, jabolčna	kg	17—
„ „ doza		
à 1 kg	„	20—
Marmelada, marelna	„	29—
„ „ doza		
à 1 kg	„	30—
Med, cvetlični	„	18—
„ ajdov	„	16—
„ cvetlični, mali kozar.	kom.	11—
„ „ vel. „	„	19—
„ „ mali lonč.	„	1-50
„ „ sred. „	„	4—
„ „ vel. „	„	7—
Desert šnite	„	1—
Napolitanke, dolge	„	1—
„ „ „	zav.	15—
Oblati	„	15—

Otroški piškoti	zav.	15—
Ovomaltine, mala	doza	10:50
„ srednja	„	24—
„ velika	„	43—
Paradižniki, $\frac{1}{5}$ kg	„	4—
„ $\frac{1}{2}$	„	9—
Sir, Chalet, Ia	kom.	3:25
„ „ Ila	„	1:50
„ „ Ila	škatl.	7—
„ emendolski, Ia	kg	25—
„ Parmezan	„	75—
„ stiški	„	22—
„ trapistovski	„	20—
„ liptavski	„	25—
Soda, jedilna	„	20—

Pudingi in pecilni praški

Božanska jed	zav.	5—
Citronin prašek za puding	„	2:50
Čokoladne jedi	„	4:20
Čokoladna krema	„	3:50
Čokoladni prašek za puding	„	2:80
Makronin prašek za puding	„	4:20
Malinov prašek za puding	„	2:50
Mandelnov prašek za puding	„	2:50
Pecilni prašek	„	1—
Pripomoček za vkuhavanje	„	2—
Rdeči zdrob	„	3:50
Rumenilo	„	1—
Vanilijeva krema	„	3—
Vanilijin prašek za puding	„	2:50
Vanilin sladkor	„	1—
Zmes za šartelj	„	12—

Dišave

Cimet, cel in zmlet	zav.	3—
Ingver	„	3—
Janež	„	2:50
Kamilce	kg	30—
Klinčki (žbice), celi in zmleti	[zav.]	2:50
Korjander	„	2:50
Kumna	„	2:50
Lavorjevo listje	„	1—
„ zrnje	„	1—
Majaron	kg	64—
Muškatov cvet	zav.	3—
Muškatovi orehi	kom.	—50
Paprika, huda	zav.	3—
„ sladka	„	3—
Piment, cel in zmlet	„	2:50
Poper, „ „ „	„	3—
Vanilija v šibkah velika	kom.	2:50
Zafran	zav.	—75

Tekočine

Kis za vlaganje	l	3:25
„ nav., dvojno močni	„	3:25
„ vinski	„	5—
Olje, bučno	„	—
„ italijansko	„	18—
„ namizno	„	13—
„ olivno	„	16—
Francosko žganje, mala stekl.	10—	
„ „ srednja	24—	
„ „ velika	48—	
Brandy, à 0'17 l	„	—
„ „ 0'35 l	30—	
„ „ 0'70 l	47—	
Liker, Balkan, grenki	l	42—
„ „ sladki	„	42—
„ Pelinkovec	„	37—
„ razni	„	38—
Rum Ia, à $\frac{1}{2}$ l	stekl.	34—
„ Ia, „ 1 l	„	58—
„ Ila, „ $\frac{1}{2}$ l	„	22—
Esenca za liker	„	5—
Rumova esenca	„	8—
Žganje, borovničar, à $\frac{1}{2}$ l	„	24—
„ brinjevec, „ $\frac{1}{2}$ l	„	18—
„ slivovka, „ $\frac{1}{2}$ l	„	16—
„ tropinovec, „ $\frac{1}{2}$ l	„	18—
Žganje kumovica iz dvorskih vinogradov	l	30—
Vino, belo, štajersko	„	12—
„ cviček	„	10—
„ belo, dalmatinsko	„	8—
„ črno, „	„	8—
„ Opolo	„	8—
„ Prošek	„	20—
„ Vermut	„	26—
Malinovec, à $\frac{1}{2}$ l	stekl.	13:50
„ odprti	kg	16—
Malinov sok	„	6—
Radenska voda $\frac{14}{10}$ l	stekl.	7—
„ „ $\frac{1}{2}$ l	„	3:50
Rogaška voda $\frac{14}{10}$ l	„	7—
„ „ Donati 1 l	„	6:50
Grenka voda Fr. Jožefova	„	11—
„ „ Palma	„	10—

Potrebščine za perilo

Mila

Benzit	zav.	5—
Hubertus, sivo	kg	9:50
„ navadno	„	11—
„ terpentin	„	13—
Merima	„	12:50
Sunlight	zav.	2—
Schicht, navadno	kg	12—
„ terpentin	„	12:50
Zlatorog, navadno	„	11—
„ terpentin	„	13—

Pralni praški

„Ena“, milne luske	kg	30—
„Henko“ soda	zav.	3—
Lux	„	4:50

Perion	zav.	4:50
Persil	„	6—
Radion	„	5:25
Snežinka	„	4:50
„Tri,, soda	„	3—
Ženska hvala	„	2:50
Radost peric	„	2:50
Teksil	„	2:50

Druge potrebščine

Soda za pranje	kg	2—
Lug	„	3:50
Boraks	zav.	2:50
„ carski	škatl.	5:75
Škrob rižev	„	5—
„ „	zav.	1:50
Plavilo v kockah	„	2:50
Plavilni papir	„	1:50
Pralni stroji, leseni, mali	kom.	13—
„ „ „ vel.	„	14—
Pralni stroji, pločev. mali	„	15—
„ „ „ vel.	„	17—
Vrvi za perilo	15 m	
„ „ „	20 „	
„ „ „	25 „	
„ „ „	30 „	
„ „ „	35 „	
„ „ „	40 „	
Obešalniki za sušenje perila	kom.	20—
Ščipalka za perilo	„	—25

Cene
po
kvaliteti

Toaletni predmeti

Milo, Favorit	kom.	8—
„ Glicerin	„	5, 9
„ kopalno	mali	—
„ kopalno	vel.	12—
„ Ideal	„	17—
„ Karbol	„	4—
„ mandeljnov	„	6—
„ Marija	„	10—
„ Olivia	mali	4—
„ „	vel.	7—
„ domače	„	4—
„ Orisis	„	6—
„ otroško	„	8—
„ za roke	„	4:50
„ Speick	„	10—
„ za britje Ia	„	8—
„ „ „ Ila	„	3—
Cimean, „ „	tuba	6:50
Chlorodont, „ „	„	6:50
Doromat, „ „	„	8:50
Kalodont, „ „	„	6:50
Odol	mala stekl.	22—
„	sred.	35—
„	vel.	65—
Olje, orehovo, pristno	„	10—
Olje za solnčenje in ma- sažo	„	8—
Ustna voda Cimean	„	18—
Kolonska voda	mala	13—
„ „	vel.	24—

Esenca za kolonsko vodo	stekl.	16—
Krema za kožo Cimean	doza	10—
Krema za kožo Elida nočna	tuba	13—
Krema za kožo Elida dnevna	"	12—
Nivea krema	doza	10—
Uran	"	10—
Parfum	stekl.	16—
Puder Elida	škatl.	10—
Vazelin	doza	6—
Šampon	zav.	3—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna	mal. škatl.	5—
"	sred.	7—
"	vel.	12—
"	rujava	5—
"	rumena	5—
"	bela	5—
Mast za čevlje, črna	"	4—
"	rujava	4—
Belin	zav.	2—
Olje za mazanje podplatov	stekl.	8—
Krtače za blato	kom.	4—
"	mazanje	150
"	svetlenje	12—
Vežalke, črne, kratke	par	125
"	srednje	150
"	dolge	150
"	rujave, kratke	1—
"	srednje	150
"	dolge	150
"	usnjene, črne	2—
"	rujave	2—

Razno

Brusači	kom.	13—
Celofan, papir	zav.	350
Čistilo za parkete	mal. doza	10—
"	vel.	20—
Črnilo	stekl.	3—
Flit	mal. doza	16—
"	vel.	29—
"	s škropilko	51—
"	škropilka	22—
Grafit	"	—50
Hobby, prašek	zav.	5—
Hranilniki	kom.	40—
Kadilo	kg	30—
Kolofonija	"	550
Kladiya za meso	kom.	12—
Kolesa moška, poniklj.	"	1400—
"	pokrom.	1500—
Kolesa, damska, poniklj.	"	1500—
"	pokrom.	1600—
Krtače za obleko	"	16—
"	parkete	27—
"	ribanje	4—
"	roke	250
"	dvostr.	5—
"	zobe, male	8—
"	velike	12—
„Mali sadjar“	knjiga	5—

„Mali vrtnar“	knjiga	5—
Metle, male	kom.	7—
"	velike	1050
Metlice, otroške	"	550
"	za obleko	6—
"	posodo	150
Morska trava Ia	kg	4—
Muholovci	kom.	—75
Nagrobne lučke	kart.	10—
"	v keram.	
lončkih	kom.	375
Nočne lučke	škatl.	2—
Obešalniki, mali	kom.	250
Olje za šivalne stroje	stekl.	4—
Omela, bombažna	kom.	32—
"	mala	12—
"	za parkete	24—
Ominol	"	250
Pasta za peči	škatl.	3—
Peharji, srednji	kom.	4—
"	veliki	450
Peresniki	"	125
Pergament papir	pola	1—
Pesek za email posodo	zav.	1—
"	"	150
"	"	2—
"	alum.	250
Pile, trioglate srednje	kom.	5—
"	velike	550
"	plošnate, male	950
"	srednje	11—
"	velike	13—
Platnene vrečice, male	"	7—
"	sred.	12—
"	velike	16—
Prašek za čiščenje oblek	zav.	10—
"	zлата	
in srebra	"	325
Prazne pušice	kom.	5, 10
Predpražniki Ia		1450 do 49—
"	Ila	kom. 10—
"	Ila (slama)	4—
Prijatelj gospodinj (za šte-		
dilnik)	"	170—
Rahljači, brez ročaja	"	12—
"	z ročajem	15—
Sidol	doza	550
Svitol	"	480
Solnice, lesene	kom.	9—
Stručnice, male	"	6—
"	srednje	7—
"	velike	8—
Sukanec, bel, črn		
št. 10—12	valj.	450
"	16—36	350
"	40—60	275
Sveče, dolge	zav.	6—
"	kom.	110
"	kratke	6—
"	kom.	—65

Svinčniki, navadni	kom.	150
"	tintni	350
Šivanke	zav.	150
Šmirkovo platno, belo	pola	150
"	sivo	2—
Sparklet steklenice	kom.	150—
"	patroni, polni	450
"	prazni	250
Sted Regulator obroči:		
160—220 mm	"	80—
230—270	"	100—
280—300	"	120—
Sted Regulator plošče:		
18×12 col	"	150—
21×12	"	160—
24×12	"	170—
Tepači, mali	"	8—
"	srednji	13—
"	veliki	18—
Thermid stekl. in vložki	"	po vel.
Umetno gnojilo	kg	2—
Vim	zav.	250
Vžigalice	"	10—
"	škatl.	1—
Zobotrebci	zvez.	—25
Žlice, navadne, jedilne	kom.	3—
"	kavne	2—
"	alpaka, jedilne	1350
"	desertne	12—
"	kavne	7—
"	jed., krom.	850-14
"	desert.	1275
"	kavne	6-725
Vilice, navadne	"	9-13
"	alpaka	1350
"	kromirane	750-14
Noži, navadni	"	10-13
"	alpaka	23—
"	kromirani	1575-27

Kurivo

Drva, bukova, cela	} Po dnevni cenni
"	
"	
"	
Premog, trboveljski, kosovec	

Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.